

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tulostavoiteasiakirja 2023

SISÄLLYSLUETTELO

Tulostavoiteasiakirja 2023	1
1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	4
1.1 Lisäämme elinvoimaa	4
1.1.1 Työllisyysasteen nostaminen.....	4
1.1.2 PK-yritykset uudistuvat ja kasvavat monipuolistaen elinkeinorakennetta	6
1.1.3 Elinkeinojen vastuullisuuden edistäminen	11
1.1.4 Saavutettavuuden edistäminen	12
1.1.5 Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee.....	12
1.2 Tavoittelemme hiilineutraaliutta	16
1.2.1 Hiilineutraaliuden edistäminen.....	16
1.2.2 Kiertotalouden ratkaisut.....	18
1.2.3 Edistämme ilmastonmuutokseen sopeutumista.....	20
1.2.4 Luonnon monimuotoisuus ja vesien tila	21
1.2.5 Kestävä kaupunkikehitys	24
1.3 ELY-keskuksen aluekohtainen strateginen tavoite	26
2 Toiminnallinen tuloksellisuus.....	26
2.1 Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat.....	26
3 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	31
4 Erikoistumis- ja keskitetyt tehtävät	32
5 Voimassaolo ja seuranta	32
5.1 Liite.....	33
6 Allekirjoitukset.....	33

12.12.2021

Toiminta-ajatus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset edistävät alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla.

Yleistä

ELY-keskuksen tulostavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan, AVI-ELY -strategia-asiakirjaan, eri hallinnonalojen strategioihin sekä ottavat huomioon hallituksen aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelmien linjaukset.

ELY-keskukset hyödyntävät aktiivisesti sekä virastokokonaisuuden eri tehtäväalueiden, että ELY-keskusten keskinäisiä yhteistyömahdollisuuksia tässä tulossopimuksessa määriteltujen tavoitteiden saavuttamiseksi. ELY-keskukset toimivat tiiviissä vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä kumppaniverkoston kanssa edistäessään alueen elinvoimaa, kestävästä kasvusta ja tulevaisuutta sekä hyvinvointia ja sisäistä turvallisuutta.

Pitkän aikavälin strategiset linjaukset

Hämeen ELY-keskuksen hallituskauden mittaiset strategiset kärjet ovat valikoituneet syksyllä 2019 sidosryhmien ja yhteistyötahojen kanssa tehdyn työn tuloksena. Työssä tunnistettiin sekä Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen kannalta keskeisiä kärkiteemoja että ELY-keskuksen sisällä poikkihallinnollisia toimintatapoja vaativia tavoitekohtia. Työstön pohjalta valitsimme kolme strategista kärkiteemaa, joiden ympärillä tehostamme toimintaamme ja tiivistämme yhteistyötä sekä viestintää verkostojemme kanssa. Hyvä henkilöstöpolitiikka, johtaminen sekä avoin ja aktiivinen viestintä tukevat toimintamallien uudistamista.

Valittujen kärkien ajankohtaisuutta tarkastellaan säännöllisesti peilaten niitä toimintaympäristön muutoksiin sekä alueemme maakuntien tarpeisiin ja niiden maakuntaohjelmien kärkiin.

Vuonna 2022 globaali toimintaympäristö on muuttunut dramaattisesti Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan ja sen kärjistämän energian saatavuuspulan vuoksi. Toimintaympäristön muutoksilla on vaikutusta myös Hämeen ELY-keskuksen strategiaan kärkiin.

ELY-keskukset toimivat valmius- ja varautumistoimintaa koskevien alueellisten verkostojen aktiivisena jäsenenä. Tulemme vuonna 2023 tiivistämään yhteistyötä Huoltovarmuuskeskuksen sekä alueellisten kumppanien kesken. Tuotamme verkostoihin monialaista tietoa ja osaamista sekä luomme tilannekuvaa omassa organisaatiossamme, alueellamme ja ohjaavien tahojen suuntaan. Varaudumme hoitamaan lakisääteiset tehtävämme kaikissa turvallisuustilanteissa, minkä lisäksi kehitämme yhdessä ohjaavien tahojen kanssa valmiuksiamme vastata valmiuslaissa meille asetettujen erityistehtävien hoitamista poikkeustilanteissa.

Vuonna 2023 ELY-keskukset osallistuvat aktiivisesti uuden strategiakauden valmisteluun ja erilaisten aluehallinnon rakennevaihtoehtojen määrittelyyn sekä arviointiin.

12.12.2021

Tuomme ennakoivasti ohjaavien tahojen käyttöön tietoa alueiden tilasta ja aluehallinnon toimintaa koskevista mahdollisuuksista ja kipupisteistä.

Teema: Työllisyyden edistäminen

Tavoitteemme: Työllisyysaste nostetaan 75 prosenttiin vuoden 2023 loppuun mennessä hyödyntäen monipuolisia toimia alueen kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa. Varmistetaan työvoiman saatavuus ja riittävyys. Kehitämme työnhakijoiden osaamista ja ehkäisemme työmarkkinoilta syrjäytymistä. Turvaamme yrityksille hyvät toimintamahdollisuudet.

Keinomme: Tuemme alueemme TE-palveluiden työnvälitystä. Tuemme ulkomaisen osaavan työvoiman houkuttelua ja pitovoimaa alueellamme sekä panostamme kotouttamisen palveluverkon kehittämiseen yhteistyössä alueen kuntien ja oppilaitosten kanssa. Turvaamme työvoiman alueellista liikkuvuutta. Teemme TE-palveluissa aktiivista ja vaikuttavaa palvelutarjontaa työnhakijoille ja työnantajille (palkkatuki, työvoimakoulutus). Osallistumme molemmissa maakunnissa kumppaneina työllisyyden kuntakokeiluhankkeisiin. Kehitämme pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen tähtäävää ennalta ehkäisevää toimintaa ja haemme ratkaisuja vaikeaan pitkäaikaistyöttömyystilanteeseen yhteistyössä strategisten kumppaneiden kanssa. Tuemme työllisyydenhoitoa ja yritysten kilpailukykyä maaseutu- ja EU-rakennerahastovaroin panostaen mm. osaamiseen ja uudistumiseen. Hämeen yrityspalvelut otettu on otettu käyttöön. Kehitämme omia toimintamallejamme ja etsimme uusia yhteistyömuotoja mm. ELY-keskuksen Team Finland- ja rahoitustoimintojen sekä TE-toimiston yrityspalvelujen välille.

Teema: Ilmastonmuutoksen hillintä ja sopeutuminen

Tavoitteemme: Kuntamme ja maakuntamme ovat edelläkävijöitä vähähiilisydessä. Ilmastonmuutoksen vaikutuksiin on varauduttu ja sopeuduttu sekä tunnistettu sen liiketoimintamahdollisuudet ja vaikutukset yritystoimintaan ja koulutukseen.

Keinomme: Tuemme kuntien ja maakuntien vähähiilisyys- ja resurssiviisaustyötä, kokeiluja ja verkostoja. Edistämme uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja uutta yrittäjyyttä. Rahoitamme ympäristö-, luonto-, ja ilmastotoimia. Edistämme ilmastonmuutoksen vaikutuksien huomioon ottamista rakennetun ympäristön ja yhdyskuntien suunnittelussa sekä kulttuuriympäristön hoidossa. Osallistumme alueellisten ilmasto- ja hiilineutraaliusohjelmien ja -asiakirjojen laatimiseen sekä valtakunnalliseen ohjelmatyöhön.

Teema: Kiertotalous

Tavoitteemme: Alueemme on kiertotalouden edelläkävijä Suomessa.

Keinomme: Kiertotalous ja kestävyys ovat keskeisiä teemoja maakuntiemme älykkään erikoistumisen strategioissa. Tuemme kuntien ja maakuntien työtä ja pyrimme vahvistamaan sitä omilla monipuolisilla toimenpiteillämme sekä tiivistämällä edelleen alueellista ja valtakunnallista yhteistyötä. Pyrimme edesauttamaan sektorien ja toimijoiden uudistumista muun muassa neuvonnalla, rahoituksella, valvonnalla ja kehittämällä itse uusia alueellisia yhteistyömuotoja ja toimintatapoja. Edistämme uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja autamme yrityksiä kasvamaan ja kehittymään myös globaaleilla markkinoilla.

1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus on jaettu strategiaan painopisteisiin *Lisäämme elinvoimaa* ja *Tavoittelemme hiilineutraaliutta* AVI-ELY -strategia-asiakirjan mukaisesti ja hallitusohjelmaan perustuen. AVI-ELY -strategian strateginen painopiste *Turvaamme hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta* on sisällytetty poikkileikkaavasti kohtiin *Yleistä* ja *Toiminnallinen tuloksellisuus*. ELY -keskukset osaltaan edistävät valtion aluehallinnon yhteisten strategisten painopisteiden tavoitteiden toteutumista. ELY-keskus toteuttaa ja ottaa huomioon omassa toiminnassaan Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaiset toimenpiteet, jotka koskevat viraston tehtäviä. Tästä toiminnasta ELY-keskus raportoi säännönmukaisesti myöhemmin erikseen annettavan ohjeen mukaisesti. Virasto varmistaa Suomen kestävä kasvun ohjelman (RRF-väline) toimeenpanossaan sisäisen valvonnan, seurannan ja raportoinnin toimivuuden EU:n RRF-asetuksen (2021/241) ja kansallisen RRF-toimeenpanosäädöksen ”Laki Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineen hallinnoinnista, valvonnasta ja tarkastuksesta” (537/2022) vaatimukset huomioiden.

1.1 Lisäämme elinvoimaa

1.1.1 Työllisyysasteen nostaminen

Tavoite: *Työllisyysaste nostetaan 75 prosenttiin vuoden 2023 loppuun mennessä.*

Olemme valinneet kuluva tulossopimuskauden yhdeksi strategiseksi kärjeksi työllisyyden edistämisen. Pyrimme tehostamaan omaa toimintaamme näiden kärkien ympärillä kehittäen omia toimintamallejamme tiedonkulun ja osaamisen siirtymisen parantamiseksi. Osana tätä työtä kartoitamme keskeisimmät verkostot ja sidosryhmät ja kehitämme yhteistyötä näiden kanssa.

Toteutamme nuorten ja maahanmuuttajien työllisyyteen vaikuttavia toimenpiteitä yhteistoimin muiden palvelutuottajien ja -järjestäjien kanssa, millä voi olla huomattava vaikutus 75 %:n työllisyysasteen saavuttamisessa. Panostamme henkilökohtaiseen ja oikea-aikaiseen asiakasohjaukseen, joka on suuressa roolissa erityisesti maahanmuuttajien työllistymisen edistämiseksi. Kiinnitämme entistä enemmän huomiota mm. palkkatuella työllistämisen mahdollisuuksiin ja ammatillisen koulutuksen mahdollistamiseen sekä oikea-aikaisiin ja työllistäviin asiakaspolkuihin.

TE-toimisto tarjoaa ratkaisuhakuisia palveluja sekä työnhakijoiden että työnantajien tarpeita kuullen. Tarvelähtöisillä palveluilla Hämeen elinvoima kasvaa ja pitkäaikaistyöttömyys sekä sitä aiheuttavat ilmiöt vähenevät. Pitkäaikaistyöttömyys on erityinen haaste Päijät-Hämeessä ja sen haltuunotto vaatii määrätietoista ja yhteistä strategiaa. Työttömyysjaksojen lyhentämiseksi toteutetaan varhaisen palvelun mallia, jossa kartoitetaan palvelutarve ja ohjataan palveluihin heti työttömyyden alkuvaiheessa. Uudistuvilla palveluilla ja uusilla rekrytointikanavilla työnantajien työvoiman saatavuus paranee. Muutos-

12.12.2021

turva tukee työllisyysasteen nostamista proaktiivisesti digitaalisella osaamiskartoituksella, joka mahdollistaa henkilöstöä vähentävistä yrityksistä vapautuvan työvoiman uudelleensijoittumisen aiempaa tehokkaammin.

Varmistetaan työvoiman saatavuus ja riittävyys sekä yritysten osaavan työvoiman tarpeet. Parannamme työvoimakoulutuksen tarjontaa ja yritysten työvoimatarpeen kohtaantoa uudennaisiin työtehtäviin tähtäävien, työelämälähtöisten rekrytoivien koulutusten avulla. Hyödynnämme VOS-koulutuksia ja tehostamme asiakasohjausta muutostilanteissa digitaalisen osaamiskartoituksen tuloksiin nojautuen. Kytkemme työvoimakoulutukset entistä tiiviimmin osaksi henkilöasiakkaiden kokonaisvaltaista palvelupolkua ja suunnittelemme koulutusten sisällöt niin, että asiakkaiden osaamisen kehittämistarve ja yritysten osaajatarve kohtaavat. Kuntahankkeita toteutetaan edelleen molemmissa maakunnissa ja palveluihin ohjataan merkittävä osa asiakkaista ja resursseista. Vuonna 2023 osallistumme TE-palveluita koskevan uudistuksen alueelliseen valmisteluun ja palveluiden mahdollisimman sujuvaan siirtoon valtiolta kunnille. Tuemme muutoksen kohteena olevaa henkilöstöä ja osallistumme aktiivisesti ELY-keskusten uudennaisen toimijuuden määrittelyyn ja rakentamiseen.

Tukemalla yritysten kehittämishankkeita ja investointeja mm. maaseutu- ja rakennera-hastovaroja hyödyntäen parannetaan yritysten mahdollisuuksia kannattavaan toimintaan, mikä on edellytyksenä yritysten kyvylle työllistää. Palkkatuen soveltuvuutta arvioidaan ja käytetään aiempaa enemmän yrityslähtöisesti.

Tuemme ESR –osarahoitteisilla hankkeilla osallistujien osaamista ja työllistymistä sekä työvoiman liikkuvuutta. ESR-rahoitusta käytetään siellä missä se täydentää kansallista rahoitusta.

Kannustamme kuntia suunnittelemaan ja toteuttamaan laadukasta, veto- ja pitovoimaista arjen sujuvuutta tukevaa elinympäristöä ja yhdyskuntarakennetta. Osallistumme kaupunkiseudun alueidenkäytön kehittämiseen ja yritystoiminnan kaavallisten edellytysten luomiseen yhteistyössä maakuntaliittojen ja kuntien kanssa.

Osallistumme maakuntiemme älykkään erikoistumisen strategian mukaisten hankkeiden ja toimenpiteiden toteuttamiseen.

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
Käynnissä olevien työttömyysjaksojen keskimääräinen kesto, vk (TA)	48	48	46	46
Virta yli 3 kuukauden työttömyyteen, % (TA)	40	38	36	36
Rahoitetuissa hankkeissa keskimäärin syntyvät työpaikat yrityksissä (työpaikkakerroin)	4	4	4	4

TA = tavoite sisältyy valtion talousarvioon

1.1.2 PK-yritykset uudistuvat ja kasvavat monipuolistaen elinkeinorakennetta

Tavoite: *Suomen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiomenot ovat 4 % bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. ELY-keskukset edistävät t&k&i tavoitetta erityisesti tukemalla pk-yritysten uusien tuotteiden, palvelujen ja tuotantomenetelmien kehittämiseen liittyviä hankkeita.*

Pk-yritysten kehittämispalveluilla ja kehittämisavustuksella voidaan tukea yritysten tuotekehitystä ja kansainvälistymistä. Yritysten toimintaympäristön kehittäminen yritysten toimintaedellytyksiä, verkostoja ja yritysten henkilöstön osaamista kehittäen on mahdollista suuntaamalla rakennerahastovaroja yritysten ja kehittämisorganisaatioiden yhteishankkeisiin.

Maaseudun innovaatioryhmien (EIP) tavoitteena on parantaa maatalouden ja muun alkutuotannon tuottavuutta, tehokkuutta ja kestävyyttä. Ryhmien toiminnassa yhdistyvät yrittäjien käytännönläheinen osaaminen muiden asiantuntijoiden, esimerkiksi tutkimuslaitosten tietämykseen. Edistämme uusien EIP-hankkeiden perustamista sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.

Yrittäjiltä vaaditaan laaja-alaista osaamista ja kykyä reagoida nopeasti ympäröivän toimintaympäristön muutoksiin. Tuemme yritysten innovaatioiden hyödyntämistä, kasvua ja kansainvälistymistä sekä yritysten yhteistyöverkostojen muodostumista mm. uusilla yrittäjäryhmähankkeilla. Edistämme maaseutuohjelman toimenpitein uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja uutta yrittäjyyttä sekä luonnonvarojen kestäväää käyttöä erityisesti jalostusarvoa lisäämällä ja vientimarkkinoilla.

Toteutamme ELY-keskuksen johdolla maakunnan kasvufoorumeja sekä Hämeen Team Finland johtoryhmää, joilla tavoitellaan alueellisten ja valtakunnallisten yrityspalvelutoimijoiden resurssien kokoamista sujuvasti toimivaksi ja aktiiviseksi yhteispalveluksi. Palvelumalli mahdollistaa laaja-alaisen asiantuntija-, rahoitus- sekä verkottamispalvelun tarjoamisen siten, että yritysasiakkaan tarpeet voidaan täyttää mahdollisimman joustavasti ja täydellisesti sekä myös asiakkaan etu huomioiden. Team Finland- toiminta linkitetään vahvasti maakunnallisiin strategiaan kärkiin ja tki- toimintaan.

Rakennerahasto-ohjelmassa tavoitteena on yritysten hiilineutraalisuuden edistäminen. Käynnistyneen ohjelmakauden ohjelmavaiheen tavoitteena on, että 35% EAKR-osion rahoituksesta kohdistuu vähähiilisen talouden edistämiseen. Tulemme lisäksi painottamaan panostusta kiertotalouden ratkaisujen edistämiseen. Pyrimme lisäämään ja syventämään ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen sekä kiertotalouteen liittyvää alueellista osaamista tiivistämällä yhteistyötä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa.

Mittari: *ELY-keskusten toimenpiteet tki- tavoitteen edistämiseksi (rahoituspalvelut, innovaatioympäristöjen ja liiketoimintaekosysteemien edistäminen sekä innovatiivisten julkisten hankintojen hyödyntäminen) (sanallinen)*

Myönnämme pk-yrityksille kehittämisavustusta ja kehittämispalveluita. Vuonna 2022 käynnistyneen uuden alue- ja rakennepolitiikkaohjelman Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 toimeenpano saadaan täysimääräisesti käyntiin vuoden 2023 aikana.

12.12.2021

Edistämme uusien EIP-hankkeiden perustamista sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.

Tuemme yritysten innovaatioiden hyödyntämistä, kasvua ja kansainvälistymistä sekä yritysten yhteistyöverkostojen muodostumista mm. alueellisen yritysclusteritoiminnan aktivoinnilla ja uusilla yritysryhmähankkeilla. Edistämme maaseutuohjelman toimenpitein uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja uutta yrittäjyyttä sekä luonnonvarojen kestäväää käyttöä erityisesti jalostusarvoa lisäämällä ja vientimarkkinoilla.

Osallistumme asiantuntijoina luontoa, ympäristöä, kulttuuriympäristöä ja maisemaa kestäväällä tavalla tuotteistaviin ja hyödyntäviin hankkeisiin. Edistämme kulttuuriympäristötiedon käytettävyyttä ja hyödyntämistä alueen kehittämisessä.

Aktivoimme alueen toimijoita aluekehitys- ja investointirahoituksen käyttöön ilmasto- ja kiertotaloushankkeissa sekä investoinneissa. Aktivoimme yritysten kehittämishankkeita, jotka kytkeytyvät laajempiin toimintaympäristön yhteiskehittämishankkeisiin (uusi alueellinen tki-rahoitus ja valtakunnallinen EAKR:n innovaatio- ja osaamisverkosto).

Tavoite: *Aktivointitoimien avulla yhä useampi yritys kehittää toimintaansa kasvun mahdollistamiseksi*

Häme: Aktivoimme yritysasiakkaita kasvuun, kansainvälistymiseen ja kehittymiseen ELY-keskuksen ja TE-toimiston yhteisellä Hämeen yrityspalvelumallilla, minkä lisäksi teemme alueen kehittämissyhtiöiden kanssa läheistä yhteistyötä kasvuyritysten tunnistamiseksi. Osana toimenpiteitä teemme yrityspalvelumallin piirissä ja yhteistyössä alueen muiden yrityspalvelutoimijoiden kanssa laajaa yrityskontaktointia, jolla tavoitellaan uusien potentiaalisten kasvuyritysten tunnistamista. Jatkamme ELY-keskuksen ja TE-toimiston yhteisen yrityspalvelumallin kehittämistä ja toimijoukon laajentamista elinkeino-yhtiöiden ja oppilaitosten suuntaan.

Täydennämme maaseutuohjelman kehittämishankkeilla myös maaseutualueiden yritysneuvontaa, minkä tavoitteena on aktivoida maaseudun yrityksiä kehittämään, uudistamaan ja monipuolistamaan toimintaansa.

Kaakkois-Suomi ja Uusimaa:

Kaakkois-Suomessa RR-rahoituksen ja TF-koordinaattorien kanssa tehtävää yhteistyötä jatketaan aiempaan tapaan siten, että pyritään erityisesti tukea ja kehittämisspalveluita hakevien yritysten osalta aiempaa monipuolisempaan toimialarakenteeseen.

Uudellamaalla aluekehitysrahaston varoja on vuodesta 2022 lähtien kohdistettu myös yritysten kehittämisavustuksiin. Lisäksi käytössä on ollut myös kansallista rahoitusta yritysten kehittämisavustuksiin, joka on ollut käytettävissä myös Uudellamaalla. Tilanne muuttaa yrityspalvelutilannetta siten, että yrityksiä ohjataan käyttämään kehittämisspalveluiden lisäksi myös ELY-keskuksen kehittämisavustuksia.

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
Kasvu CRM-järjestelmään kirjattujen liidien määrä (kpl)	150	165	180	200

Tavoite: *ELY-keskukset sitoutuvat yhteisten Team Finland-tavoitteiden edistämiseen ja kehittävät yhteistyötään TF-verkoston toimijoiden kanssa.*

Johdamme alueen Team Finland toimintaa TF-johtoryhmän puheenjohtajana. Team Finland koordinaattorit jakavat kansainvälistymiseen liittyvää tietoa ja neuvovat yrityksiä palveluihin ja palvelutarpeeseen liittyvissä kysymyksissä ja koordinoivat maakunnallista sidosryhmäyhteistyötä, sekä alueellisia Team Finland tilaisuuksia. Teemme kansainvälistymispotentiaalia omaavien yritysten tunnistamiseksi asiakaskartoituksia yhteistyössä TE-toimiston ja kehittämissyhtiöiden kanssa. Jaamme hyviä käytänteitä ja osaamista maakuntien verkostojen välillä. Viestimme ja näymme yhtenäisellä Team Finland brändillä.

Mittari: *ELY-keskuksen kehittämistoimenpiteet Team Finland-tavoitteiden edistämiseksi (sanallinen)*

Nojaamme toimintaamme syksyllä 2022 päivitetävään TF-strategiaan. Johdamme alueen Team Finland toimintaa TF-johtoryhmän puheenjohtajana ja selkeytämme organisaatioiden rooleja sekä tehtävien jakoa. Team Finland koordinaattorit jakavat kansainvälistymiseen liittyvää tietoa ja neuvovat yrityksiä palveluihin ja palvelutarpeeseen liittyvissä kysymyksissä ja koordinoivat maakunnallista sidosryhmäyhteistyötä, sekä alueellisia Team Finland tilaisuuksia.

Jatkamme molemmissa maakunnissa Team Finland koordinaattorien vetämiä TF-alueitiimejä. Lisäksi molemmissa maakunnissa toimii Team Finland-maakuntafoorumit sidosryhmille, joiden kautta työstimme yhdessä mm. yritysten kasvun ja kansainvälistymisen, osaavan työvoiman sekä yhteistyön ja verkostoitumisen teemoja.

Teemme kansainvälistymispotentiaalia omaavien yritysten tunnistamiseksi asiakaskartoituksia yhteistyössä TE-toimiston sekä kehittämissyhtiöiden kanssa ja selvitämme samalla myös osaavan työvoiman saatavuuden tarvetta ja tulevaisuuden näkymiä.

Tavoittelemme yhteisen asiakkuuden käsitteen toteutumista ja olemme selkeyttäneet alueellisesti asiakkuudenhallintaa uuden Team Finland- palvelupolun toimeenpanon mahdollistamiseksi.

Ydintoimijoiden kesken on asetettu alueellisia liiditavoitteita ja pidämme huolta YAJR:n kautta tavoitteiden toteutumisesta ja että henkilöstö on koulutettu Kasvu-CRM:n käyttöön. Edistämme asiakastapaamisissa yhteisen asiakkuuden periaatetta käsittelemällä

12.12.2021

asiakkaan tarpeita kokonaisvaltaisesti, mikä voi mahdollistaa useamman palvelutarpeen TF- ydintiimin organisaatioille.

Käytämme CRM-järjestelmää TF-toimijoiden yhteistyön tukena. Kasvu-CRM:n tavoitteena on saumattomampi palvelupolku asiakkaan tarpeita ajatellen ja reaaliaikainen reagointi sekä ennakointi TF-toimijoiden elinkaarimallia hyödyntäen yritysten hyväksi. Sovimme alueellisesti TF- ydintoimijoiden kesken, miten Kasvu-CRM:n kanssa toimitaan tavoitellun lopputuloksen saamiseksi. Liidejä käsitellään myös Team Finland-alueittain meissä. Jaamme hyviä käytänteitä ja osaamista maakuntien verkostojen välillä sekä valtakunnallisesti TF- koordinaattorien kesken.

Tavoite: *Yritysrahoitusta saavat pk-yritykset kasvavat uudistamalla liiketoimintaansa ja kansainvälistymällä.*

Seuraamme liikevaihdon kehitystä hankkeiden maksatusvaiheessa, jolloin liikevaihdon muutoksia yleensä ei ole havaittavissa. Mikäli yritysten liikevaihtoa voidaan seurata 2 vuoden seurantajakson jälkeen, tuloksia voidaan odottaa. Mittaus voidaan tehdä esim. Vainun avulla. Valitsemme kuitenkin tavaksi tarkastella tilannetta kehittämisavustuksen hakemusvaiheen arvion perusteella suhteessa myönnettyyn rahoitukseen. Liikevaihtokerroin on arvioitu aikaisemman toteuman mukaan.

Edistämme maaseutuohjelman toimenpitein uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja uutta yrittäjyyttä sekä luonnonvarojen kestäväää käyttöä erityisesti jalostusarvoa lisäämällä ja vientimarkkinoilla.

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
Rahoitetuissa hankkeissa syntyvä liikevaihdon kasvu yrityksissä, liikevaihtokerroin (arvio)	13	13	12	12
Rahoitetuissa hankkeissa syntyvä viennin kasvu yrityksissä, vientikerroin (arvio)	10	10	10	10
Rahoitetuissa pk-yritysten hankkeissa syntyvät patentit ja muut aineettomat oikeudet, kpl (arvio)	60	60	60	60

Tavoite: *Korkeaa arvonlisää tuottavien palveluiden, luovan talouden, kulttuurimatkailun ja kulttuurialan työpaikat lisääntyvät, osuus BKT:sta nousee ja työntekijöiden työskentelyedellytykset paranevat.*

ELY-keskus voi myöntää kehittämisavustuksia ja kehittämispalveluita myös luovien alojen yrityksille ja yritysten aineettomien oikeuksien kehittämiseen ja turvaamiseen. Aineettomiin oikeuksiin liittyvää liiketoimintaosaamista voidaan parantaa hankkeilla.

Käytämme Cultura-säätiön asiantuntijapalveluita (kulttuurin, dialogin ja osallisuuden hyödyntäminen ja tiedonvälityksen parantaminen) venäjänkielisten kaksisuuntaisen kotoutumisen edistämiseen suomalaiseen yhteiskuntaan. Tuemme Ukrainasta tulleiden pakolaisten auttamista ja sodan vaikutusten lieventämistä taiteen ja kulttuurin alalla.

Tulevalla ohjelmakaudella panostamme edelleen Hämeen alueellisen maaseudun kehittämissuunnitelman mukaiseen elinkeinolliseen kehittämiseen.

Rakennusperinnön hoitoavustuksilla tuetaan kulttuuriympäristön arvojen säilymistä rakennetussa ympäristössä ja ylläpidetään kulttuurimatkailua tukevaa ympäristöä. Hämeen kulttuuriympäristöohjelmassa tunnistetaan hyvin hoidetun kulttuuriympäristön merkitys asumisen, matkailun ja muun elinvoimaisuuden vetovoimatekijänä. Kulttuuriympäristön tietopohjaa ja käytettävyyttä lisätään yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa.

Mittari: *Korkeaa arvonlisää tuottavien palveluiden, luovan talouden, kulttuurimatkailun ja kulttuurialan toimintaedellytysten tukemista edistävät toimet (sanallinen).*

Osallistumme luovien alojen verkostoyhteistyöhön ja aktivoimme luovien alojen yrityksiä kehittämään liiketoimintaansa. Tuemme kehittämistä järjestettävien tilaisuuksien lisäksi AVEK:n kanssa yhteistyössä CreMA- rahoituksella, yritysten kehittämispalveluilla ja mahdollisuuksien mukaan yritysten kehittämisavustuksella sekä muilla soveltuvilla rahoituksilla ja palveluilla. Kehitämme luovien alojen kansainvälistymiseen soveltuvia kumppanuuksia ja toimenpiteitä mm. suomalaisten kulttuuri- ja tiedeinstituuttitoimijoiden kanssa, molempien maakuntien maakuntaliittojen ja alueellisten oppilaitosten kanssa. Hankimme alan yrityksille suunnattuja koulutuksia ja liiketoiminnan kehittämisohjelmia.

Huomioimme yritysکوhtaisissa kehittämishankkeissa alueella olevan merkittävän muotoiluosaamisen lisäämisen ja pk-yritysten muotoilupalveluiden hyödyntämisen.

Edistämme E- ja Y-vastuualueiden yhteistyönä hankerahoituksella kulttuuriympäristön hyödyntämiseen ja kehittämiseen liittyviä hankkeita ja osallistumme asiantuntijatahona niiden ohjaamiseen.

Hämeen alueellisessa maaseutusuunnitelmassa palveluiden kehittäminen on yksi neljästä painopisteestä, jolloin matkailupalveluiden kehittämiseen voi liittyä myös kulttuurimatkailuun liittyviä hankkeita.

1.1.3 Elinkeinojen vastuullisuuden edistäminen

Tavoite: *Edistetään erilaisten elinkeinojen vastuullisuutta ja kilpailukykyä, maa-, metsä-, kala- ja puutarhatalouden sekä palvelualojen kehittämishankkeita, matkailuelinkeinon toimintaedellytyksiä, kalastuselinkeinojen toimintaedellytyksiä kasvattaen kalatalouden arvoketjun arvoa sekä uusiutuvien luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Edistetään vastuullisen ja uudistuvan ruokajärjestelmän kilpailukykyä ja alan yritysten vientiedellytyksiä.*

Edistämme osaltamme ajantasaisen ja luotettavan lisätiedon hankintaa ja hyödyntämistä Hämeen runsaasta pohjavesivaroista ja pohjavesialueiden rakenteesta. Luotettavien hydrogeologisten tietojen perusteella on mahdollista arvioida tarkemmin sekä yksilön että erilaisten toimintojen ympäristövaikutuksia ja sijoittamismahdollisuuksia sekä niiden yhteensovittamista. Puhtaat vesivarat ja toimintavarma vesihuolto luovat erityisen tärkeän perustan ja toimivat samalla menestystekijöitä elinkeinoelämälle ja elintarviketeollisuudelle sekä niiden säilymiselle ja kehittämiselle.

Valvomme ympäristölupavelvollisia laitoksia ja tarkkailemme toiminnan ympäristövaikutuksia, millä edistetään ympäristön säilymistä terveellisenä ja turvallisena sekä luodaan edellytyksiä puhtaaseen ympäristöön tukeutuvalla elinkeinotoiminnalla, kuten matkailulle ja kalastukselle. Valvomme jätteen hyödyntämistä maanrakentamisessa, millä ehkäistään maaperän ja pohjaveden pilaantumista ja mahdollistetaan puhdasta ympäristöä vaativat elinkeinotoiminnan harjoittaminen myös tulevaisuudessa.

Ympäristöluvanvaraisessa teollisessa toiminnassa syntyy jätteenä tai sivutuotteena lannoitevalmisteita, joiden ympäristökelpoisuuden pyrimme varmistamaan ympäristöluvan valvonnalla edistämällä siten toiminnan vastuullisuutta.

Edistämme elinkeinoalueiden sijoittumista yhdyskuntarakenteen ja ympäristön kannalta kestäväällä tavalla.

Yritysten kehittämisavustuksissa tavoitteena on yritysten materiaalitehokkuuden ja vähähiilisuuden edistäminen.

Suomen ruoantuotannon kilpailuetuina ovat mm. vastuullisuus, turvallisuus, puhtaus ja jäljitettävyyden. Edistämme ruokajärjestelmän kilpailukykyä kasvattamalla alan osaamista sekä aktivoimalla maatalouden ja elintarviketeollisuuden uudistumista, investointeja, kansainvälistymistä sekä sukupolvenvaihdoksia. Edistämme lähi- ja luomuruuan tuotantoa. Ruokaketjun aluetaloudellinen merkitys on suuri alueellamme, jolloin elintarvikeyritysten raaka-aineiden turvaamiseksi maatalouden toimintaedellytykset pyritään pitämään vähintään nykytasolla.

12.12.2021

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
Elintarvikeketjun turvallisuus ja vastuullisuus (säädösten vaatimukset täyttävien elintarvikeketjun toimijoiden osuus), %	95	95	95	95

1.1.4 Saavutettavuuden edistäminen

Tavoite: Väylänpidon toimenpiteet on kohdistettu asiakastarpeiden ja vaikuttavuuden perusteella. Myös alemman tieverkon kuntoon panostetaan.

Tämä tavoite ja mittarit eivät koske Hämeen ELY-keskusta.

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrä maanteillä (kpl)				
Kansalaisten tyytyväisyys maanteiden palvelutason (asteikolla 1-5)				
Raskaan liikenteen tyytyväisyys maanteiden palvelutason (asteikolla 1-5)				

1.1.5 Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee

Tavoite: Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee

Hämeessä jatkuva oppiminen ja kattavien sekä laadukkaiden elinikäisen ohjauksen palvelujen kehittämistyö tukee osaavan työvoiman saatavuutta. Tällä tarkoitetaan TE-palveluiden ohella tarjottavia muita jatkuvaa oppimista tukevia ohjauspalveluita.

12.12.2021

Kehitämme koulutushankintoja paremmin yritysten tarpeisiin vastaaviksi yhteistyössä koulutuksen järjestäjien ja yrityspalvelujen kanssa sekä hyödyntämällä eri lähteistä saatavaa ennakoitietoa. Korostamme TäsmäKoulutuksen merkitystä muutostilanteiden ennaltaehkäisyssä.

Pyrimme vähentämään ESR-rahoituksella koulutuksen keskeyttämistä ja edistämään siirtymiä koulutuksesta koulutukseen sekä tuemme yritysten henkilöstön pätevyyspolkuja. Kehittämispalvelujen koulutuksilla parannamme pk-yritysten johdon ja avainhenkilöiden liiketoimintaosaamista.

Pyrimme lisäämään ja syventämään ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen sekä kiertotalouteen liittyvää alueellista osaamista tiivistämällä yhteistyötä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa. Edistämme ja hankimme eritasoisia kiertotalouden osaamista lisääviä koulutuksia. Kehitämme oman henkilöstön ilmasto-osaamista, tietoutta ja kykyä innovoida – tämä on yksi priorisoiduista ELYjen ilmastotiekartan kohteista.

Kannustamme kuntia suunnittelemaan ja toteuttamaan saavutettavaa ja laadukasta, veto- ja pitovoimaista elinympäristöä ja yhdyskuntarakennetta, joka tukee elinkeinoelämää ja arjen sujuvuutta.

Mittari:

Osaamisen kehittämisen edistäminen alueella, jotta koulutus- ja osaajatarjonta vastavat elinkeinoelämän ja jatkuvan oppimisen tarpeisiin (sanallinen).

Kehitämme koulutushankintoja paremmin yritysten tarpeisiin vastaaviksi yhteistyössä koulutuksen järjestäjien ja yrityspalvelujen kanssa sekä hyödyntämällä eri lähteistä saatavaa ennakoitietoa. Yhteishankinnoissa tarjoamme ja aktivoimme yrityksiä käyttämään muuntokoulutusta henkilöstön kehittämiseen. Osaamisen kehittäminen liitetään osaksi TE-toimiston yrityspalvelua, jolloin pystytään vastaamaan paremmin ja nopeammin yritysten rekryointitarpeisiin. Henkilöasiakkaiden palvelu- ja koulutustarve arvioidaan kokonaisuutena ja tarvittavat palvelut järjestetään joustavasti ja saumattomasti.

Lisäämme koulutusorganisaatioiden välistä ja yritysten tarpeet huomioivaa alueellista verkostoyhteistyötä ja tuomme aktiivisesti esille näkemyksemme työvoiman kohtaan ja osaamisen kehittämisen välisistä tarpeista. Käynnistämme elinikäisen ohjauksen (ELO-toiminta) ja jatkuvan oppimisen koordinaation (JAO) alueellisen yhteistyömallin sekä TE-toimiston ja ELY-keskuksen koordinaatioryhmän toiminnan. Myös maakunnallisilla Team Finland- foorumeilla osaamisen kehittämisen teemat ovat aktiivisesti esillä.

Teemme yhteistyötä Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen rahoitushauissa ja koulutushankinnoissa sekä syvennämme Jotpan kanssa tehtävää osaamistarpeiden ennakoitua ja sen kehittämistä.

Kuntien työllisyshankkeissa huolehdimme työnhakijoiden osaamisen kehittämisen koordinaatiosta ja ohjauksen toimivuudesta.

Palveluhankinnoissa ml. koulutushankinnat huomioimme maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden erityistarpeet (mm. kielikoulutus ja opiskelun tuki). Hankimme kotoutumiskoulutukseen verkko-opintomahdollisuuden ja lisäämme koulutuskokeilujen käyttöä maahanmuuttajien tarpeisiin.

12.12.2021

Pyrimme vähentämään ESR-rahoituksella koulutuksen keskeyttämistä ja edistämään siirtymiä koulutuksesta koulutukseen sekä tuemme yritysten henkilöstön pätevyyspolkuja. Kehittämispalvelujen koulutuksilla parannamme pk-yritysten johdon ja avainhenkilöiden liiketoimintaosaamista.

Mittari: *Elinikäisen ohjauksen palveluiden saatavuuden ja laadun seuraaminen ja kehittäminen (sanallinen).*

Hämeessä monialainen yhteistyö, jatkuva oppiminen ja kattavat ohjauspalvelut ovat työllisyysasteen noston tukena.

Jatkamme elinikäisen ohjauksen verkostotyön koordinoitua Kanta- ja Päijät-Hämeen elinikäisen oppimisen ja ohjauksen strategian ja toimintasuunnitelman mukaisesti. ELO yhteistyöryhmien toiminta yhdistetään jatkuvan oppimisen koordinaation (JAO) yhteistyöryhmien kanssa.

Hyödynnämme elinikäisen ohjauksen saatavuus -selvitystä ja muuntokoulutusselvitystä. Lisäksi hyödynnämme TEM:n, OKM:n, OPH:n ja KEHA:n yhdessä kehittämää Oppimisen digitaalista palveluekosysteemiä.

Ohjauspalvelujen kokonaisuuden koordinoitua ja kehittämistä toiminta-alueella ohjaavat: yhteinen tahtotila ja sitoutuminen, toimivat ja strategiset yhteistyöverkostot, voimavarojen keskittäminen valikoituihin teemoihin ja ohjausosaamisen kehittäminen. Kehitämme edelleen strategista kumppanuutta ja vahvistamme monialaista Ohjaamotoimintaa. ELO-verkostot benchmarkkaavat kumppaneiden toimintaa ja osallistuvat valtakunnalliseen verkostotyöhön. Toteutamme jatkuvaa oppimista, uraohjausta ja nuorisotakuuta sekä vahvistamme alueen Ohjaamoja. Hämeessä hyödynnetään valtakunnallisen nuorisotakuun toimeenpanon työryhmän ohjausta ja jatkuvan oppimisen uudistaminen – hanketta.

Tiivistämme monialaista ja innovatiivista verkostoyhteistyötä, kehitämme ohjausta sekä ohjauksen laatua ja yhteen sovitamme toimintoja. Hyödynnämme ennakoitua tietoa. Jatkamme monialaista, yliaalueellista ja valtakunnallista yhteistyötä.

Tavoite: *Maahanmuutolla ja kotouttamisella edistetään työllisyyttä, osaamista ja talouskasvua.*

Maahanmuuttajien työllisyysasteen nostamisella vaikutetaan huomattavasti 75 %:n työllisyysasteen saavuttamiseen. Työperusteinen maahanmuutto vastaa yritysten työvoiman tarpeisiin. Maahanmuuttajien koulutusaste nousee onnistuneiden koulutushankintojen avulla, ja kotoutuminen sekä työllistyminen edistyvät laajassa maakunnallisessa yhteistyössä.

Mittari: *Panostukset kansainvälisten osaajien maahanmuuton lisäämiseksi ja osaamisen hyödyntämiseksi yritysten kasvussa ja kansainvälistymisessä (sanallinen).*

12.12.2021

Maahanmuuttajien monialaisia palveluja toteutetaan verkostojen yhteistyönä, sekä kehitetään hankkeiden kautta.

Työperäisen maahanmuuton hankkeet käynnistyvät kummassakin maakunnassa ja niiden lähtökohtana on yritysten työvoiman tarpeisiin vastaaminen. Osallistumme Päijät-Hämeessä käynnistyneen TalentHub hankkeen sekä Kanta-Hämeen Kokka Kohti Hämettä ohjaukseen ja toimintaan.

ELY-keskus osallistuu ja tekee aktiivista yhteistyötä muiden Work in Finland toimintojen kanssa.

Kansainvälisten osaajien potentiaali tuodaan läpileikkaavasti esiin TE- ja yrityspalveluissa ja tarjotaan kv. osaajiin liittyviä palveluita yrityksille niin ulkomaisen työvoiman rekrytoinnin osalta kuin yritysten kasvun, kansainvälistymisen ja uudistumisen edistäjinä.

Olemme huomioineet palveluhankinnoissa tarpeen maahanmuuttajien osaamisen tunnistamisesta. TE-toimistojen ja kuntakokeilujen käyttöön on hankittu palveluksi vieraskielisten asiantuntija-arviointi.

Maahanmuuttajien työllistymistä tuemme kehittämällä kotouttamiskoulutusta entistä työelämälähtöisemmäksi siten, että kotoutujien koulutuspoluista muodostuu jo alusta alkaen tavoitteellinen jatkumo ammatillisiin koulutuksiin tai työhön. Hämeen ELY-keskuksen kotouttamiskoulutuksen uudella sopimuskaudella (2021-2024) tiivistetään yhteistyötä sopimuskouluttajien kanssa. Järjestämme säännöllisiä laatukeyntejä, hyödynnämme hankintasopimuksen laadunvalvontatyökaluja sekä kokoamme kouluttajia yhteiseen kotokoulutuksen foorumiin. Yhteistyö maahanmuuttajien koulutus- ja työllistymispolkujen kehittämisessä on tiivistä kuntakokeilujen kanssa, lisäksi resurssia tarjoavat alueen useat maahanmuuttajiin kohdistuvat hankkeet. Hankkeiden kautta kehitämme kotoutumisen palveluja niin suoraan ulkomailta töihin tuleville kuin jo maassa asuville. ELY on mukana tukemassa ja kannustamassa alueemme verkostotoimijoita hankerahoituksen hakemisessa ja hankkeiden valmistelussa.

Maassa jo olevien osaajien työllistymisen parantamiseksi kehitämme ja hankimme työpaikan löytymiseen ja siinä ensivaiheessa onnistumista tukevia palveluita. Työllisyyden kuntakokeiluissa on työhönvalmentajia ja työnetsijöitä maahanmuuttajien työllistämisen tueksi. Työhönvalmentajat voivat tarvittaessa olla tukena myös työpaikalla. Hyödynnämme EURES:n työpaikkaSuomi ja monikulttuurinen työyhteisö -koulutuksien käyttöä maahanmuuttajien työllistymisen edistämiseksi.

Vahvistamme korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kanssa tehtävää yhteistyötä, jotta ulkomaiset opiskelijat pääsevät kosketuksiin työelämän kanssa jo opiskeluaikana. Olemme järjestäneet sidosryhmien kanssa kansainvälisten opiskelijoiden rekrytointikampanjoita, sekä tilaisuuksia, joissa perehdymme muun muassa alueen Talent Boost toimintaan. Tilaisuudet on otettu hyvin vastaan ja pyrimmekin jatkamaan vastaavaa yhteistyötä.

Hämeen ELY-keskus on perustanut Maahanmuuttoasiain toimikunnan, jossa on laaja edustus alueen sidosryhmistä. Jatkossa toimikunnassa käsitellään alueen työlupalinjaus kaksi kertaa vuodessa. Muita toimikunnassa käsiteltäviä teemoja ovat muun muassa

alueen Talent Boost toiminta, maahanmuuttajien työllistyminen ja koulutukset, turvapaikka-asiat ja pakolaisten vastaanotto.

Kansainvälinen suojelu ja pakolaisten vastaanotto

Hämeen ELY-keskus katsoo, että varautuminen kansainvälistä suojelua saavien määrän mahdolliseen kasvuun Hämeessä hyvä, eikä tähän tarvita tulevana vuonna erityisiä toimenpiteitä.

Hyvinvointialueet huomioidaan uutena yhteistyökumppanina esimerkiksi pakolaisten vastaanottamisessa sekä toimijana ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten asumisen ja tuen järjestäjänä.

Hämeen ELY-keskuksella on sopimus pakolaisten vastaanottamisesta kuudentoista alueen kunnan kanssa. Sopimuksellisia kuntapaikkoja jää vuosittain Hämeessä käyttämättä. Lisäksi alueella on kuntia, jotka tarpeen tullen pystyvät joustamaan ja ottamaan vastaan enemmän pakolaisia kuin sopimuksella on paikkoja. ELY-keskus varautuu neuvottelemaan ja tekemään alueen puuttuvien kuntien kanssa sopimukset ja päivittämään nykyiset kuntasopimukset vastaamaan valmistelussa olevia lakimuutoksia. Samalla varmistetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa tilapäistä suojelua saaneille riittävät kotoutumista ja työllistymistä tukevat palvelut sekä sujuvat siirtyminen kuntalaiseksi.

Hämeen ELY-keskus on perustanut laajamittaisen maahantulon yhteistyöryhmät sekä Päijät-Hämeeseen että Kanta-Hämeeseen. Olemme laatineet molempiin maakuntiin laajamittaisen maahantulon varautumisstrategiat Maahanmuuttoviraston ohjeistuksella. Lisäksi olemme tehneet molempiin maakuntiin Pelastuslaitoksen kanssa yhteistyössä tilakartoitukset. Lakimuutoksen myötä alueellisten yhteistyöryhmien vetovastuu siirtyi vuoden 2022 alusta Maahanmuuttovirastolle.

1.2 Tavoittelemme hiilineutraaliutta

1.2.1 Hiilineutraaliuden edistäminen

Tavoite: *Suomi on hiilineutraali vuonna 2035. Alueellisella ja paikallisella yhteistyöllä tuetaan siirtymistä hiilineutraalisuuteen, materiaalitehokkuuteen ja suljettuihin kiertoihin. Kehitetään joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä. Toimien vaikutuksina päästöt vähenevät.*

Olemme valinneet kuluvan tulossopimuskauden yhdeksi strategiseksi kärjeksi ilmastonmuutoksen. Kehitämme ja tehostamme omaa toimintaamme kärjen ympärillä poikkiallennollisesti. Kehittämistyössä hyödynnetään Pirkanmaan ELY-keskuksen tiekarttatyötä ja sen jatkotoimenpiteitä sekä ELY ilmastoasiantuntijaverkoston ja ohjaavien tahojen ja strategiapäälliköiden ilmastoryhmän työtä. Edistämme ja toimeenpanemme vuonna 2022 hyväksytyjä ilmastopolitiikan suunnitelmia ja strategioita.

Tiivistämme edelleen yhteistyötä relevanttien tahojen, kuten Uudenmaan ELY-keskuksen liikennevastuualueen, maakuntien liittojen ja kuntien kanssa ja osallistumme aktiivisesti molempien maakuntien ilmastotyöhön. Tuemme Päijät-Hämeen maakunnan

12.12.2021

pyrkimystä muodostaa hiilineutraali yhteiskunta ja edistämme Kanta-Hämeen maakunnan ilmasto- ja vähähiilisyystavoitteita mm. yhteisten ilmastotyöryhmien ja käytössä olevien tuki-instrumenttien kautta. Huomioimme työssämme laaja-alaisesti kiertotalouden erilaiset mahdollisuudet. Teemme aktiivista yhteistyötä myös ohjaavien tahojen kanssa ja annamme oman panoksemme uuden strategiakauden ilmastotavoitteiden ja -mittarien valmisteluun.

Välitämme rakennusvalvontoihin tietoa vähähiilisestä rakentamisesta, elinkaariajattelusta ja resurssitehokkaasta korjausrakentamisesta ja edistämme energiatehokasta alueiden käyttöä.

Seuraamme ja jaamme hyviä käytäntöjä yhdyskuntarakenteen päästölaskennasta ja hiilinelujen tunnistamisesta kaavoituksessa. Osallistumme MAL-sopimuksen mukaisesti Lahden seudun kaupunkiseutusuunnitteluun ja molempien maakuntien liikennejärjestelmätyöhön (kestävä liikkuminen ja yhdyskuntarakenne)

Rakennerahasto-ohjelmassa tavoitteena on yritysten hiilineutraalisuuden edistäminen. Käynnistyneellä ohjelmakaudella ohjelmason tavoitteena on, että 35 % EAKR-osion rahoituksesta kohdistuu vähähiilisen talouden edistämiseen. Aktivoimme ja tuemme yritysten vihreää siirtymää huomioiden kokonaisvaikutukset myös ilmaston kannalta.

Kehitämme Hämeen ELYn oman toiminnan kestävyyttä. Tavoitteena on mm. puolittaa oman toiminnan päästöt aikavälillä 2019–2025. Osallistumme ELY-keskusten ympäristökasvatusverkoston valtakunnalliseen työhön sekä Kanta- ja Päijät-Hämeen ympäristökasvattajien verkoston yhteistyöhön. Yhteistyötä Etelä-Suomen AVIn kanssa tiivistetään.

Mittari: *Panostukset vähähiiliseen talouteen siirtymiseksi (sanallinen).*

Jatkamme aktiivisesti alueellisen ja paikallisen ilmastotyön edistämistä kansallisen hiilineutraalius 2035 tavoitteen saavuttamiseksi. Teemme aktiivista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa hyödyntäen saatavilla olevia tietolähteitä ja seurantatietoa. Laajamittaista yhteistyötä tehdään myös yritysten vihreän siirtymän aktivoimiseksi ja tukemiseksi. Näin pyrimme edesauttamaan yritysten kykyä vastata ilmastomuutoksen haasteisiin sekä entisestään vahvistamaan suomalaisten yritysten kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla. Noudatamme DNSH-periaatetta varmistaaksemme toimenpiteiden positiiviset kokonaisvaikutukset.

Huomioimme ilmastotavoitteet ja –vaikutukset omassa toiminnassamme. Edistämme ilmastotietoisuutta.

Edistämme maa- ja metsätalouden vesienhallintaa vesistövaikutusten pienentämiseksi ja maaperän hiilensidonnan parantamiseksi. Tunnistamme vaikutusmahdollisuudet ilmastomuutokseen sopeutumiseksi vesitaloustehtävissä.

Vihreän siirtymän investointeja vauhditetaan huomioimalla niitä koskevien investointien määräaikainen etusijamenettely lupamenettelyissä. Painotamme YVA-prosessissa ja ympäristölupahakemuksista annettavissa lausunnoissa entistä enemmän hankkeiden ilmastovaikutusten huomioon ottamista ja materiaalitehokkuutta. Tunnistamme vaikutusmahdollisuudet ilmastomuutoksen hillintään ympäristönsuojelu- ja jätelain mukaisessa valvonnassa.

Edistämme kestäväää liikkumista ja yhdyskuntarakennetta kaavoituksessa ja sidosryhmäyhteistyössä. Lisäksi edistämme vähähiilistä ja materiaalitehokasta rakentamista sekä puutuotealan uudistumista.

Tiedotamme aktiivisesti rakennusperinnön hoitoavustuksista ja avustuksilla tuemme resurssiviisasta ja vähähiilistä rakentamista. Kulttuuriympäristöryhmä valmistelee Hämeen kulttuuriympäristöohjelman päivityksen, yhtenä näkökulmana kulttuuriympäristö ja vähähiilinen rakentaminen. Ohke-hanke "Rakennettu ympäristö kiertotalouden edistäjänä" tukee vähähiilisen rakentamisen tavoitetta.

Ympäristöministeriön erillisrahoituksella tehtyä "Tuulivoimaa Hämeeseen" -selvitystä varten perustettu maakuntien liittojen ja ELY-keskuksen asiantuntijoiden projektiryhmä jatkaa yhteistyötä ja tuulivoiman sekä aurinkovoiman edistämistä.

Seuraamme ja jaamme hyviä käytäntöjä hiilinielujen tunnistamisesta ja ilmastovaikutusten arviointimenetelmistä kaavoituksessa. Lisäksi seuraamme vähähiilisyiden edistämiseen myönnettyjen kehittämisavustusten määrän toteutumista. Pyrimme nostamaan aiempaa vahvemmin esille tehtävienne vastuullisuutta/hiilikädenjälkeä. Pohjana tässä toimii ympäristöministeriön erillisrahoituksella toteutettu yliopistoharjoittelijan selvitystyö.

Suomen CAP-suunnitelmalla on taloudellisten tavoitteiden lisäksi ympäristö- ja ilmasto-tavoitteita. Edistämme maaseutuohjelman toimenpiteitä, joilla vähennetään maatalouden ilmastopäästöjä ja lisätään maatalouden hiilinieluja. Lisäksi edistämme peltojen hiilensidontaa lisäämällä jatkuvaa kasvipeitteisyyttä ja säättösalaojitusta.

Osallistumme maaseutuohjelman valtakunnalliseen hanketoimintaan, jonka tavoitteena on täydentää ja tukea alueilla tehtävää kehittämistä ja hanketoimintaa ja jossa useat valituista teemoista linkittyvät kiertotalouden edistämiseen ja ilmastomuutoksen hillitsemiseen.

1.2.2 Kiertotalouden ratkaisut

Tavoite: *Vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä.*

Olemme valinneet kuluvan tulossopimuskauden yhdeksi strategiseksi kärjeksi kiertotalouden. Pyrimme tehostamaan omaa toimintaamme näiden kärkien ympärillä kehittäen omia toimintamallejamme tiedonkulun ja osaamisen siirtymisen parantamiseksi. Osana tätä työtä kartoitamme keskeisimmät verkostot ja sidosryhmät ja kehitämme yhteistyötä näiden kanssa.

Turvaamme luonnonvarojen kestäväää käyttöä alueidenkäytön suunnittelussa sekä maa-ainesten ja pohjaveden otossa. Sovitamme yhteen yhdyskuntien vedenhankintaan, pohjavesien suojeluun ja maa-ainesvarojen hyödyntämiseen liittyviä intressejä sekä omassa organisaatiossa että keskeisten sidosryhmien kanssa luotavilla uusilla menettelyillä.

Hallinnoimme ja koordinoimme rakennetun ympäristön OHKE-hanketta "Rakennettu ympäristö kiertotalouden edistäjänä".

12.12.2021

Kehitämme ja otamme käyttöön uusia alueellisia yhteistyömuotoja ja toimintatapoja kiertotalouden ja valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoitteiden edistämiseksi. Esimerkkinä avoin alueellinen kiertotalousfoorumi viranomaisille, toiminnanharjoittajille, tutkimus- ja oppilaitoksille jne. Tarkoituksena yhteistyössä on ideoida, oppia uutta, jakaa uusinta tietoa, löytää ratkaisuja ja myös mahdollisesti löytää uusia liikekumppaneita.

Edesautamme alueen vesihuoltosektorin uudistumista ja yhteistyötä kiertotalous-, teknologia- ja ilmastohankkeissa.

Tuomme neuvonnassa ja valvonnassa esille kiertotalouden toimivuuden kannalta keskeisiä asioita kuten kierrätysmateriaalien arvostuksen lisäämisen käyttämällä ko. materiaaleja vain ensisijaisissa käyttökohteissa (dumpaamisen estäminen), jättemateriaalien sisältämien haitallisten aineiden tunnistamisen ja niiden kierron pysäyttäminen jne.

Edistämme kiertotaloutta valtakunnallisen jätesuunnitelman (VALTSU) toteuttamisella. Vahvistamme yhdyskuntajätteen erilliskeräysvelvoitteiden ja jäteraportoinnin valvontaa antamalla lausuntoja kunnallisista jätehuoltomääräyksistä sekä tarkastamalla, että toiminnanharjoittajien vuosiraportointiin sisältyvä jäteraportointi on tehty raportointiohjeiden mukaisesti. Jätelain edellyttämä jätehuollon alueellinen yhteistyöryhmä on perustettu yhdessä VARELYn, UUDELYn ja KASELYn kanssa edistämään ja seuraamaan valtakunnallisen jätehuoltosuunnitelman toteutumista. VALTSUn tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista edistetään myös aktiivisella viestinnällä, jota hoitaa PIRELYyn sijoitettu ELYjen yhteinen jätehuoltokoordinaattori. Valvonnassa seurataan materiaalitehokkuuden edistymistä yrityksissä mm. Valvomalla, että ominaisjätelmäärän laskentaperuste on määritelty ja sen kehittymistä seurataan yrityksissä ainakin vuositasolla.

Edistämme maaseutuohjelman toimenpitein uusien materiaalien ja hyödykkeiden käyttöä biokierrotaloudessa. Tuemme yrityksiä kehittämään uusia innovatiivisia tuotteita alihyödynnetyistä raaka-aineista tai sivuvirroista sekä ottamaan käyttöön tehokkaampaa prosessiteknikkaa. Edistämme biokaasun tuotantoa.

Yritysten kehittämisavustuksella parannetaan pk-yritysten kilpailukykyä mm. edistämällä uusien ympäristöä vähemmän kuormittavien, resurssiviisaisten ja energiatehokkaampien teknologioiden ja innovaatioiden käyttöönottoa.

Ohjaamme rakennerahastovarojen käyttöä painottamalla hankevalinnoissa maakuntien älykkään erikoistumisen strategioiden (RIS3) toimeenpanoa. Kanta-Häme on nimennyt uuden maakuntaohjelmansa älykkään erikoistumisen yhdeksi kärjeksi "luonnonvarat, kulutus ja materiaalikierrot kiertotalouden keskiössä". Lisäksi Päijät-Hämeen älykkään erikoistumisen strategiassa todetaan kestävyuden (ml. kiertotalous) poikkileikkaavan kaikkia valittua kolmea kärkeä. Tavoittelemme kiertotalouden ekosysteemien muodostumista ja niiden liiketoiminnan kansainvälistymistä. Maakuntien älykäs erikoistuminen painottuu entisestään rakennerahastojen käynnistyvällä ohjelmakaudella.

Edesautamme omalta osaltamme sitä, että alueellamme tuodaan uudella tavalla yhteen yritykset, korkeakoulut, tutkimuslaitokset ja rahoittajat vauhdittamaan innovaatioita, uutta liiketoimintaa ja uusia ratkaisuja.

12.12.2021

Välitämme mm. kuntien rakennusvalvontoihin tietoa kiertotaloudesta rakentamisessa ja purkamisessa. Edistämme olemassa olevan rakennuskannan elinkaaren jatkamista ja rakennusten kierrättämistä uuteen käyttöön.

Mittari: *Yhdyskuntajätteen kierrätyksen edistäminen (sanallinen).*

Valtakunnallisen jätesuunnitelman toimeenpanemiseksi ympäristöluvista annettavissa lausunnoissa ja ympäristölupien valvonnassa arvioimme toiminnan materiaalitehokkuutta. Valtakunnallisten kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi ja mahdollisten alueellisten yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteiden asettamiseksi teemme yhteistyötä ELY-keskuksen, kunnallisten jätehuoltoyhtiöiden, jätelautakuntien ja muiden alueellisten jätehuollon toimijoiden kanssa. Järjestämme vuosittain jätehuollon yhteistyöryhmän ja jätelautakuntien yhteistyökokoukset. Korostamme jätehuoltomääräyksistä annettavissa lausunnoissa kierrätyksen edistämiseksi tarvittavia toimenpiteitä, mm. yhdyskuntajätteiden syntypaikkalajittelua.

Jatkamme jätteenkuljetuksen valvontaiskuja yhteistyössä poliisin kanssa.

Seuraamme toiminta-alueemme kasvihuonekaasupäästöjen kehitystä ja hiilineutraaliuden saavuttamista mm. Syken kunta- ja ELY-keskuskohtaisen päästölaskentajärjestelmän/päästötietopalvelun avulla.

1.2.3 Edistämme ilmastonmuutokseen sopeutumista

Tavoite: *Varmistetaan, että alueilla tehtävät ratkaisut ovat kestäviä muuttuvassa ilmastossa. Vaikutetaan alueen maaseutuun ja maatalouteen, vesitalouteen sekä maankäyttösektoriin liittyviin maankäyttöä ja kaavoitusta ohjaaviin prosesseihin tulvariskien hallinnan, maankäyttösektorin ilmastotavoitteiden sekä maaperän hiilensidonnan edistämiseksi.*

Edistämme riskienhallintaa ja ilmastonmuutokseen sopeutumista ja siihen liittyvää kuntien työtä tulva- ja kuivuusriskien hallinnassa, sekä luonnonmukaisten ratkaisujen käytössä.

Toteutamme tulvariskien hallintasuunnitelmia. Edistämme sään ääri-ilmiöiden vaikutusten huomioon ottamista maankäytön suunnittelussa ja rakentamisen ohjauksessa, sekä yritysten ja yhdyskuntatoimintojen riskitarkastelussa. Edistämme riskiarvioinnin perusteella tarvittavien toimenpiteiden toteutusta. Tarkastelussa otetaan huomioon erityisesti hulevesien hallintaan sekä raakavesilähteiden turvaamiseen liittyvät kysymykset. Kannustamme kuntia kaavoituksen ilmastovaikutusten arviointiin.

Tuemme kulttuuriympäristöjen vaalimista ja kestäväää käyttöä osana ilmastonmuutokseen sopeutumista. Valmistelemme Hämeen kulttuuriympäristöohjelman päivityksen ja otamme siinä huomioon ajankohtaiset ilmiöt.

12.12.2021

Huolehdimme, että viimeisin ilmastotieto on suunnittelusta ja varautumisesta vastaavien toimijoiden saatavilla.

Osallistumme Päijät-Hämeen maakunnan ilmastotyöhön. Kanta-Hämeessä osallistumme vahvasti maakuntaliittovetoisen ilmastotoimikunnan työhön. Edistämme alueellisia riskiarvioita ja sopeutumissuunnitelmia. Lisäksi edistämme kuntien sopeutumisen suunnitelmien sitomista osaksi kuntien ilmastosuunnitelmia.

Vaikutamme maaseutuohjelman toimenpitein peltojen kykyyn toimia hiilinieluinä sekä ravinnepäästöjen vähentämiseen. Tuemme uusia maatalouden päästöjä vähentäviä tuotantomenetelmiä sekä uusia energiatehokkuutta ja maan tuottokykyä parantavia investointeja. Edistämme maaseutuohjelman hanketoiminnassa uusia kokeiluja.

1.2.4 Luonnon monimuotoisuus ja vesien tila

Tavoite: *Luonnon monimuotoisuus vahvistuu toteuttamalla METSO-ohjelmaa sekä käynnistämällä elinympäristöjen tilan parantamisen toimintaohjelman mukaisia kunnostus- ja hoitohankkeita. Tehostetaan vieraslajien torjuntaa ja seurantaä toteuttamalla haitallisten vieraslajien hallintasuunnitelmia.*

Säilytämme ja lisäämme luonnon monimuotoisuutta ekologisesti toimivalla luonnonsuojelualueverkostolla. Verkoston kehittämisen painopiste on METSO-ohjelmassa ja Helmi-ohjelman soidensuojelun toteutuksessa. Alueellisessa yhteistyössä tavoitteena on suojelualueiden välisten ekologisten yhteyksien parantaminen.

Lisäksi tehostamme lajien ja luontotyyppien suojelua ja lisäämme tietoisuutta monimuotoisuudesta ja luonnon ihmisille tuottamista hyödyistä, ekosysteemipalveluista.

Edistämme Helmi-ohjelman avulla mm. lintuvesien, metsäisten elinympäristöjen ja perinnebiotooppien kunnostusta. Toteutamme soidensuojelun täydennysohjelmaa. Tunnistamme hiilinielujen merkityksen ilmastomuutoksen hillinnässä sekä osana luonnon monimuotoisuuden edistämisen yhteen sovittelua. Edistämme uhanalaisten lajien ja luontotyyppien suojelua tekemällä inventointeja ja päivittämällä uusimmat tiedot tietojärjestelmiin. Kunnostamme uhanalaisten lajien elinympäristöjä ja perinnebiotooppeja.

Toteutamme haitallisten vieraslajien hallintasuunnitelman sekä tahattomia leviämistä väyliä koskevan toimintasuunnitelman toimenpiteitä ja edistämme raportointia.

Edistämme ekologisten verkostojen ja ekosysteemipalveluiden selvittämistä ja viheralueiden jatkuvuustarkasteluja sekä kehittämistä osana maankäytön suunnittelua. Kannustamme kuntia hulevesien hallinnan suunnitteluun sekä hulevesi- ja viherrakentamissuunnittelun yhdistämiseen rakennetussa ympäristössä.

Maatalousalueilla luonnon monimuotoisuus ei säily ilman viljeltyjä peltoja, pientareita, suojavyöhykkeitä, hoidettuja viljelemättömiä aloja sekä lajistollisesti arvokkaiden alueiden hoitoa. Siksi kestävän ja monipuolisen maataloustuotannon jatkuminen on luonnon monimuotoisuudelle tärkeää. Perinnebiotoopit, luonnonlaitumet ja muut avoimet tai puo-

12.12.2021

liavoimet niittymäiset maatalousympäristöt eivät ole enää osana tavanomaista tuotantotapaa vaan vaativat kannustimia ja suunnitelmallisen hoidon toteuttamiseen. Tähän on ollut tehokkaana ohjauskeinona ympäristökorvausjärjestelmän mukaiset maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoidon ympäristösopimukset, joita tulemme jatkaamaan tulevalla ohjelmakaudella.

Suomessa on jäljellä nautojen, lampaiden, vuohien, hevosten ja kanojen alkuperäisrotuja. Näiden säilyttämistä voidaan rahoittaa ympäristökorvausten ympäristösopimuksen avulla.

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
Luonnonsuojelualueiden toteutus (ha)	560	500	500	500

Mittari: *Luontotyyppien ja lajisuojelun edistäminen (sanallinen).*

Jatkamme käynnissä olevia ja käynnistämme uusia Helmi-elinympäristöohjelman mukaisia hoito- ja kunnostushankkeita erityisesti metsäisissä elinympäristöissä (hämeenylmänkukkakohteet, valkoselkätikkakohteet, Natura-harjumetsät, lehto- ja paahdealueet, luontotyyppien suojelualueet), perinnebiotoopeilla ja lintuvesikohteilla. Luontotyyppien suojelualueiden osalta jatkamme yhteistyötä Suomen metsäkeskuksen Lehtohelmet-hankkeen kanssa. Jatkamme Helmi-ohjelmaan liittyviä lettoinventointeja, ja inventointien tulokset pyritään kytkemään vahvemmin soidensuojelun toteutukseen. Helmi-ohjelmasta erillisinä hankkeina toteutamme uhanalaisten ja erityisesti suojeltavien lajien lajistointeja ja esiintymien hoitotoimia.

Tavoite: *Vesien tila paranee edistämällä vesien- ja merenhoidon suunnitelmien, niiden toimenpideohjelmien ja vesiensuojelun tehostamisohjelman toteutusta. Vesien ja meren hyvän tilan saavuttamiseksi edistetään maa- ja metsätalouden vesiensuojelua, rakennettujen vesien monimuotoisuutta sekä vesihuollon riskien hallintaa. Sovitetaan yhteen vesistöjen käytön, hoidon ja suojelun muuttuvat tarpeet mukaan lukien vaelluskalojen elinkierroksen elvyttäminen, metsien ja peltöjen vesitalous ja tulvasuojelu sekä riskien hallinta muuttuvassa ilmastossa.*

Toteutamme Hämeen vesienhoidon toimenpideohjelmaa ja siinä esitettyjä toimenpiteitä yhteistyössä sidosryhmien ja muiden toimijoiden, kuten mm. Vesijärvisäätiön ja Vanajavesikeskuksen, kanssa. Kohdistamme toimenpiteet toimialueen heikoimmassa kunnossa oleviin vesistöalueisiin. Vesistöjen tilan parantamiseen liittyvän kehittämistyön yhteydessä hyödynnämme ELY-keskuksen tuotteita ja palveluita monipuolisesti mm. yhdyskunnista ja maataloudesta aiheutuvien päästöjen vähentämiseksi.

12.12.2021

Edistämme ja toteutamme vesistökunnostushankkeita mm. vesiensuojelun tehostamisohjelman rahoituksella. Osallistumme aktiivisesti hankkeisiin, joilla parannetaan vesistöjen ekologista tilaa. Hankkeiden toteutuksessa varmistamme, että saavutettavat hyödyt ovat monipuolisia ja mahdolliset haitat vähäisiä.

Tehostamme pohjavedensuojelua mm. ajantasaisilla pohjavesialueiden suojelusuunnitelmilla yhdessä eri sidosryhmien kanssa. Suojelusuunnitelmissa tarkastellaan erilaisten toimintojen sijoittumista pohjavesialueille sekä olemassa olevien riskien hallintaa.

Huolehdimme kalakantojen monimuotoisuuden säilyttämisestä ja edistämme kalojen luontaista lisääntymistä. Parannamme kalojen vaellus- ja lisääntymismahdollisuuksia rakennetuissa virtavesissä.

Tuotamme ajantasaista ja luotettavaa tietoa ympäristökuormituksesta, ympäristön tilasta ja vesitilanteesta Kanta- ja Päijät-Hämeessä verkkopalveluihin, mm. ymparisto.fi, vesi.fi.

Lisäämme yhteistyötä alueen oppilaitosten kanssa vesiliiketoiminnan edistämiseksi.

Edistämme vesistökunnostusyhteistyötä kalatalousviranomaisen kanssa kalojen noususteiden poistamiseksi.

Edistämme maatalouden monivaikutteisten kosteikkojen toteutumista, joiden tarkoituksena on vähentää pelloilta huuhtoutuvien ravinteiden määrää, lisätä luonnon monimuotoisuutta, kaunistaa maisemaa ja lisätä alueen virkistysarvoja.

Mittari: *Itämeren ja vesien hyvä tila (sanallinen).*

Jatkamme vuoteen 2027 ulottuvien vesienhoitosuunnitelmien ja Hämeen vesienhoidon toimenpideohjelman sekä vesiensuojelun tehostamisohjelman toteuttamista. Käynnistämme vesienhoidon 4. suunnittelukauteen valmistautumisen sekä osallistumme vesien- ja merenhoidon valtakunnallisten työryhmien toimintaan. Osallistumme vesien- ja merenhoidon tietojärjestelmän (PISARA) uudistamistyöhön. Vaikutamme siihen, että viljelijät ottaisivat mahdollisimman laaja-alaisesti käyttöön uuden CAP-kauden tarjoamat vesistöjen suojelua edistävät toimenpiteet.

Tuemme alueellisia sidosryhmiä, kuten Vanajavesisäätiötä ja Vesijärvisäätiötä, uusien ja vaikuttavien yhteistyöhankkeiden käynnistämisessä. Edistämme kipsin käyttöä maatalouden vesiensuojelussa. Vahvistamme edellytyksiä valuma-aluelähtöiseen tarkasteluun maa- ja metsätalouden vesienhallinnassa. Vesistöjen kunnostuksessa edistämme kunnostustoimia hyvää heikommassa ekologisessa tilassa olevissa vesimuodostumissa sekä hyvässä tilassa olevien, joiden tilan säilymiseen kohdistuu riski.

Pohjavesialueilla PIMA-kunnostukset sekä riskipohjavesialueiden ja selvityskohteiden tilan tutkimukset jatkuvat yhteistyössä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa. Edistämme pohjavesien suojelusuunnitelmien laatimista ja niissä esitettyjen riskinvähentämistoimenpiteiden toteuttamista kunnissa. Vesiseurannoissa varmistamme ulkoistetun näytteenoton ja analytiikan korkean laatuksen säilymisen valvomalla palveluntuottajan toimintaa.

Mittari: *Vesistökuunnostusten edistäminen (kpl/kpl) (sanallinen).*

Käynnistyy 15 hanketta ja valmistuu 15 hanketta loppuvuoden 2022 aikana saapuneiden avustushakemusten ja vuonna 2023 käytettävissä olevien avustusrahojen puitteissa.

1.2.5 Kestävä kaupunkikehitys

Tavoite: *Tuetaan kestävästä kaupunkikehitystä. Kaupunkiseutujen kestävyys ja elinympäristön laatu paranevat. Kehitys kaupunkiseutujen ja maaseudun välillä on toisiaan tukevaa ja vuorovaikutteista. Kestävä alue- ja yhdyskuntakehitys ja kehittyvät liikennepalvelut ja toimivat yhteydet edistävät ihmisten arjen sujuvuutta ja elinkeinojen toimintaedellytyksiä ja mahdollistavat eri alueiden vahvuuksien ja voimavarojen hyödyntämistä kaikkialla maassa/erityyppisillä alueilla.*

Kaupungistumiskehitys vaikuttaa voimakkaasti myös hämäläiseen maaseutuun. Kaupunkikeskukset elävät vuorovaikutuksessa maaseutualueiden kanssa niin työssäkäynnin, asioinnin, lähiruoan ja –energian tuotannon kuin luonnon virkistyskäytönkin osalta. Kaupunkien ja maaseudun toiminnot muodostavat yhden kokonaisuuden, minkä lisäksi maaseutualueet tuottavat myös monia kaupunkiympäristöön kytkeytyviä ekosysteemi-palveluja.

Vaikutamme maakunnallisissa liikennejärjestelmätyöryhmissä tavoitteena vähähiilinen liikenne ja saavutettavuuden parantaminen sovittamalla yhteen yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmien kehittämisen sekä edistämällä matkaketjujen sujuvuutta.

Osallistumme Lahden seudun MAL-sopimuksen mukaisen kaupunkiseutusunnitelman laatimiseen yhteistyössä Uudenmaan ELY:n liikennevastualueen kanssa. Tarjoamme asiantuntemustamme myös seuraavan MAL-sopimuskauden valmisteluun.

Kannustamme maaseutukuntia strategiseen vyöhyke- ja rakennejääteluun, ja kehitämme maaseuturakentamisen ja välttämättömyyspalveluiden kestäviä käytäntöjä yhteistyössä kuntien kanssa.

Kehitämme yhdyskuntarakennetta tasapainoisesti ja kestävästi niin taajamien kuin maaseudun ja haja-asutusalueiden osalta edistämällä molemminpuolista vuorovaikutusta. Maankäytön ja liikenteen sekä maankäytön ja vesihuollon yhteensovittamiseksi teemme tiivistä yhteistyötä Uudenmaan ELY:n liikenneasiantuntijoiden ja Etelä-Savon ELY:n vesihuollon asiantuntijoiden kanssa.

Edistämme nopeiden tietoliikenneyhteyksien rakentamista sekä pysyvän ja vapaa-ajan asumisen alueille, että yritystoiminnalle riittävien toimintaedellytyksien aikaan saamiseksi.

Kannustamme kuntia suunnittelemaan ja toteuttamaan laadukasta, pito- ja vetovoimaista sekä puhdasta elinympäristöä, joka tukee elinkeinoelämän kehittymistä ja yksilön arjen sujuvuutta sekä varmistaa yhdyskuntatekniset palvelut ja luonnonvarojen kestävä käyttö.

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
Palvelujen ja joukkoliikenteen järjestämistä tukeva taajamarakenne (vähintään 20as/ha alueella asuvan väestön osuus koko kaupunkiseudun väestöstä (%)) (TA)	51,0	51,0	51,0	51,0

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

Mittari a): *Alueiden kehittämisen painopisteet (sanallinen).*

Edistämme seudullista yhteistyötä osallistumalla asiantuntijoina aktiivisesti sidosryhmien toimintaan jäsenenä, kehittäjinä tai koolle kutsujina. Lähtökohtana on aluekehittämispäätöksen ja tulossopimuksen kaikkien osa-alueiden monialaisten tavoitteiden toteuttaminen ja yhteensovittaminen. Avustamme maakuntiamme ALKE-keskusteluja varten laadittavan tilanne- ja kehityskuvan laadinnassa ja osallistumme keskusteluihin aktiivisesti.

Toteutamme kulttuuriympäristöstrategiaa ja edistämme hämäläisen kulttuuriympäristön tunnettuutta ja hyvää hoitoa osana elinympäristön laatua. Vastaamme uudelleen käynnistyneen Päijät-Hämeen ja Kanta-Hämeen yhteisen kulttuuriympäristöryhmän toiminnan jatkuvuudesta.

Osallistumme toiminta-alueen alueidenkäytön asiantuntijana Lahden seudun MAL-sopimuksen mukaisen kaupunkiseutusuunnitelman laatimiseen yhteistyössä kuntien ja maakuntaliiton kanssa. Tarjoamme asiantuntemustamme myös seuraavan MAL-sopimuskauden valmisteluun.

Aluekehitysvaroilla lisätään alueiden vetovoimaisuutta. Ohjaamme rakennerahastovaroja alueellisesti työllisyyttä ja kasvua parantaviin hankkeisiin. Kaikki käytettävissä olevat varat sidotaan seurantakaudella maakuntaohjelmien toimeenpanosuunnitelman mukaisesti.

Lisäksi teemme aktiivista yhteistyötä Kanta- ja Päijät-Hämeen maakuntaohjelmien toimeenpanotyössä.

Mittari b): *Alueidenkäytön edistämisen painopisteet (sanallinen).*

Edistämme seudullista yhteistyötä osallistumalla asiantuntijoina aktiivisesti sidosryhmien toimintaan jäsenenä, kehittäjinä tai koolle kutsujina. Lähtökohtana on VAT:n ja tulossopimuksen kaikkien osa-alueiden monialaisten tavoitteiden toteuttaminen ja yhteensovittaminen.

Edistämme edelleen energiatehokasta ja kestävää arjen sujuvuutta tukevaa elinympäristöä, jossa otetaan huomioon ympäristö- ja kulttuuriasiat. Kehittämiskeskusteluissa painotamme yleiskaavoituksen merkitystä ja ajantasaisuutta, kestävää alueidenkäytön suunnittelua ja hiilineutraalia rakentamista. Merkittäviä yleis- ja asemakaavoja koskevissa neuvotteluissa ja lausunnoissa painotamme aiempaa vahvemmin kunnan ja alueen yhdyskuntarakenteen kehittämisen strategista tavoitteenasettelua, ekologisten verkostojen säilyttämistä ja kehittämistä sekä vesihuollon toimintavarmuutta ja hulevesien hallinnan suunnittelua. Osallistumme Lahden kaupunkiseutusuunnitelman laatimiseen sekä Päijät-Hämeen ja Kanta-Hämeen liikennejärjestelmätyöryhmiin. Kulttuuriympäristöryhmän toiminta jatkuu Hämeen ELY-keskuksen koordinoimana. Pääteemana 2023 on Hämeen kulttuuriympäristöohjelman päivityksen valmistelu.

1.3 ELY-keskuksen aluekohtainen strateginen tavoite

Strategisten tulostavoitteiden lisäksi ELY-keskus toteuttaa aluekohtaisia strategisia tavoitteita olemassa olevien määrärahojen puitteissa. Kaikki ELY-keskuksen tulostavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan, AVI-ELY-strategia-asiakirjaan, eri hallinnonalojen strategioihin, EU-osarahoitteisiin ohjelmiin ja suunnitelmiin sekä ottavat huomioon hallituksen aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelmien linjaukset.

2 Toiminnallinen tuloksellisuus

2.1 Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Tavoite: *ELY-keskukset sitoutuvat aktiivisesti toimintansa uudistamiseen ja ottavat järjestelmät käyttöön, kehittävät osaamistaan, hyödyntävät tietoa päätöksenteossaan ja toimintansa kehittämisessä. ELY-keskuksen kehittämisen painopisteiden ja toiminnan osalta toteutetaan säännöllisesti CAF-arviointi. ELY-keskus viestii palveluistaan ja toiminnastaan laadukkaasti, oikea-aikaisesti ja ymmärrettävästi osallistuen aktiivisesti yhteiskunnalliseen vuoropuheluun.*

Seuraamme Hämeen ELY-keskuksen strategiseen tulossopimukseen sidottujen toimintasuunnitelmien etenemistä. Seuraamme ja päivitämme käytössämme olevaa kehittämissalkkua, johon nostetaan vuosittain keskeisimpiä organisaation kehittämiskohteita. Valinnan tukena hyödynnetään mm. työ- ja asiakaspalvelutyytyväisyyskyselyjä, sidosryhmätutkimuksia, henkilökunnalta saatuja palautteita sekä toteuttamiemme riskiarviointien tuloksia.

Hyödynnämme päätöksenteossa esimiehille suunnattua Johdon työpöytä -ratkaisua (Mylly) niiltä osin, kun tietoa on saatavissa ko. ratkaisusta. Lisäksi kehitämme ennakoitiedon hyödyntämistä johtamisessa.

12.12.2021

Laadukkaalla viestinnällä teemme ELY-keskuksen palveluja ja toimintaa tunnetuksi useiden eri viestintäkanavien kautta. Panostamme viestinnän vaikuttavuuteen ja kohdentamiseen. Kehitämme asiakasviestintäämmä mm. tuottamalla verkkosivuillemme ajantasaista ja kattavaa alueellista sisältöä sekä parantamalla asiantuntijoidemme viestintäosaamista.

Viestintämme on tärkeä johtamisen väline, ja etenkin ELY-keskuksen johto osallistuu yhteiskunnalliseen vuoropuheluun mm. sosiaalisen median kanavissa

Valitsemme vuosittain viestinnän painopisteet, jotka tukevat strategisiin kärkiimme liittyvien tavoitteiden toteutumista. Viestintämme on suunniteltua ja mitattavaa.

Vastaamme ympäristövalvonnan osaamisen kehittämisen OHKE-hankkeista (valvoja-koulutus, VOC, puuperäisen poltton menevän jätteen laadunhallinta) mikäli rahoitus järjestyy.

Tavoite:

ELY-keskuksen palvelut ja palveluprosessit ovat tehokkaita, helposti saavutettavissa, asiakastarpeet huomioivia ja asiakkaiden yhdenvertaisuudesta huolehditaan. ELY-keskusten asiakkuusstrategian toimeenpanoon sitoudutaan. Palveluiden laatua arvioidaan toimialaohjauksessa. Lisätään innovatiivisten hankintojen käyttöä. Edistetään sosiaalisten, ilmasto- ja kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumista julkisten hankintojen kautta. Saumattomat palveluprosessit mahdollistavat yritystoimintaa ja tukevat uuden yritystoiminnan syntymistä.

Tavoitteenamme on asiakaskeskeiseen ajattelutapaan panostaminen, jossa asiakas sijoitetaan palvelujen keskiöön. Tavoitteeseen pääsemiseksi hyödynnämme vuonna 2021 laadittua asiakkuusstrategiaa, jonka jalkautusta jatketaan vuonna 2023. Arvioimme palvelujen laatua muun muassa erilaisten asiakaspalvelutyytyväisyyskyselyjen avulla. Jatkamme palvelujen ja palveluprosessien kehittämistä yli yksikkö- ja vastuualuerajojen asiakastarvelähtöisesti. Vastaamme asiakkaiden tarpeisiin ratkaisukeskeisesti yli vastuualuerajojen aikaansaadaksemme mahdollisimman suurta vaikuttavuutta. Huomioimme myös asiakkaiden ajassa muuttuvat tarpeet. Johdamme ELY-keskuksen asiakaskokemusta mm. asiakkuusosaamista kehittämällä. Viestimme asiakkaille ja sidosryhmille aktiivisesti palvelujen käyttömahdollisuuksista. Asiakas saa helppokäyttöiset ja esteettömät palvelut. Järjestämme tarvittaessa asiakkaille ja sidosryhmille koulutustilaisuuksia uusien järjestelmäratkaisujen käyttöön liittyen.

Tehostamme yhteistyötä seudullisten yrityspalvelutoimijoiden kanssa yrityksen tasapainoisen asiakaskokemuksen saavuttamiseksi erilaisissa verkostoissa. Ohjaamme yritysasiakasta yhden kosketuksen periaatteella toimijalta toiselle tarpeen mukaiseen palveluun siten, että asiakkaan ei tarvitse itse etsiä tarvitsemaansa palvelua tai tietää kuka palvelun tuottaa. Kehitämme yhteistyötä ja palveluita siten, että palveluja tuottavat toimijat toimivat saumattomasti yhteistyössä keskenään. Tähän liittyen olemme aktiivinen toimija valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksessa, jossa Päijät-Häme on yksi kolmesta pilottimaakunnista. Lahden virastotalossa realisoituu seuraavien vuosien aikana valtion toimijoiden yhteinen asiakaspalvelu.

Tuemme uuden yritystoiminnan syntymistä alueilla yhteistyöllä seudullisten yrityspalveluorganisaatioiden kanssa. Osallistumme ja vaikutamme alueille perustettavien yrityspalvelukeskittymien toimintaan.

12.12.2021

Kehitämme Hämeen ELY-keskuksen toimintamalleja ja -tapoja tiedon ja osaamisen liikumisen tehostamiseksi organisaation sisällä ja verkostoissa. Määrittelemme strategiset sidosryhmät ja tehostamme yhteistyötä näiden kanssa vaikuttavuuden parantamiseksi. Vahvistamme tiedonhallintaa suunnitelmallisesti.

Osallistumme aktiivisesti ympäristöministeriön valtakunnallisesti yhtenäisten toimintatapojen kehittämisen ja käyttöönoton OHKE-hankkeisiin. ELY-keskus ottaa käyttöön ympäristöasioiden yhtenäisiä toimintatapoja. Tavoitteena on viedä käytäntöön aiemmin kehitettyjä toimintatapoja sekä parantaa toiminnan asiakaslähtöisyyttä siten, että ELY-keskusten Y-vastuualueiden ja aluehallintovirastojen yhteistyö ja vuorovaikutus lisääntyvät ja toimintatapoja kehitetään valtakunnallisesti yhtenäiseksi.

Lisäämme hankintaresursseja ja parannamme osaamista erityisesti uudenlaisten ja innovatiivisten palveluhankintojen mahdollistamiseksi. Käynnistämme palveluhankintoja markkinakartoituksilla ja avaamme siten mahdollisuuksia uusille palveluinnovaatioille ja vuoropuhelulle palveluntuottajien kanssa. Perinteisten yksittäisten palveluhankintojen sijaan hankimme kokonaisvaltaisempia ja sujuvampia palvelupolkuja, joissa asiakasta voidaan palvella ilman tarpeettomia katkoksia tai viivästyksiä. Toteutamme kuntien kanssa yhteishankintoja dynaamisella hankintamallilla.

Otamme hankinnoissa käyttöön uusia sähköisiä alustoja, jotka mahdollistavat aktiivisemmän ja helpomman tavan tiedonvaihtoon ja hankintojen seurantaan.

Tavoite: *Julkisen talouden neuvottelussa 5.4.2022 ELY-keskusten toimintamenoihin osoitettiin voimavaroja vihreän siirtymän vauhdittamiseen ja etusijamenettelyn toteuttamiseen. Resurssien käytössä tulee huomioida viranomaisyhteistyön tukeminen sekä se, että ko. resurssi ei saa pienentää perustehtävien rahoitusta. Voimavarojen käyttöä tullaan seuraamaan.*

Tavoite: *ELY-keskukset edistävät osaltaan uuden teknologian hyödyntämistä joustavan ja paikariippumattoman työskentelyn mahdollistamiseksi.*

Otamme käyttöön uudet suunnitellut järjestelmät ja kehitämme edelleen käyttöönotettujen Microsoft Teams ja lupapiste.fi käyttöä ja koulutamme henkilöstömme sekä tarvittaessa sidosryhmämme näiden käyttöön. Poistamme päällekkäisyyksiä ja keskitämme sisäistä viestintäämme tiettyihin kanaviin tiedon paremman kulun turvaamiseksi. Ympäristölupien valvonnassa jatketaan koronapandemian aikana käyttöön otettuja uusia toimintatapoja määräaikaistarkastusten toteuttamiseen etä- ja läsnätarkastusten yhdistämisinä.

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
ELY-keskusten sidosryhmien kokonaistyytyväisyys (TA)	>4	>4	>4	>4
ELY-keskuksen asiakaspalvelutyytyväisyys (kokonaistulos) (TA)	>4	>4	>4	>4

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

Mittari: *Innovatiiviset julkiset hankinnat (sanallinen).*

Lisäämme hankintaresursseja ja parannamme osaamista erityisesti uudenlaisten ja innovatiivisten palveluhankintojen mahdollistamiseksi. Käynnistämme palveluhankintoja markkinakartoituksilla ja avaamme siten mahdollisuuksia uusille palveluinnovaatioille ja vuoropuhelulle palveluntuottajien kanssa. Perinteisten yksittäisten palveluhankintojen sijaan hankimme kokonaisvaltaisempia ja sujuvampia palvelupolkuja, joissa asiakasta voidaan palvella ilman tarpeettomia katkoksia tai viivästyksiä. Toteutamme kuntien kanssa yhteishankintoja dynaamisella hankintamallilla.

Otamme hankinnoissa käyttöön uusia sähköisiä alustoja, jotka mahdollistavat aktiivisemmän ja helpomman tavan tiedonvaihtoon ja hankintojen seurantaan.

Hämeen ELY-keskuksen ilmastoasiantuntija antaa jatkossakin oman asiantuntijapanoksensa hankintojen kestävyuden kehittämistyöhön.

Tavoite: *Vahvistetaan alueellista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä ja osaamisverkostoja, lisätään sähköistä asiointia ja hyödynnetään digitalisaation mahdollisuuksia toiminnan ja asiakaslähtöisen asiointin kehittämiseen. Parannetaan asiakaspalvelua pitämällä asiakkaiden kannalta keskeiset tietovarannot ajan tasalla ja huolehtimalla ajantasaisesta viestinnästä.*

Varmistamme prosessien sähköistämällä hallinnon yhteiset asiakaspolut ja palvelukokonaisuudet sekä tiedon hyödyntämisen. Osallistumme aktiivisesti ELY-keskusten yhteisen asiakkuudenhallintajärjestelmän ja asiakaskokemuksen mittaamisen selvitys- ja kehittämistyöhön sekä toimeenpanoon.

Otamme käyttöön uudet digitalisaation mahdollistamat sähköiset ratkaisut. Ohjaamme asiakkaan monikanavaisiin palveluihin ja painotamme digitaalisia palveluja. Varmistamme sähköisten palveluiden saavutettavuuden ja edistämme palveluprosessien sähköistämistä siltä osin kuin ELY-keskuksella on mahdollisuudet sitä edistää. Digitaalisuusasteen nostaminen mahdollistaa palvelujen saatavuuden asuinpaikasta riippumatta. Osallistumme hallinnonalan valtakunnallisiin digitaalisten palvelujen kehittämiseen.

12.12.2021

hankkeisiin ja toteutamme sähköisten palvelujen käyttöönotot aktiivisesti. Onnistunut digitaalinen palveluprosessin muutos vaikuttaa myös henkilökunnan osaamisen varmistamiseen.

Huolehdimme erityisesti asiakastiedonkulun jatkuvaluonteisuudesta ja saumattomuudesta.

Vastaamme ympäristönsuojelun tietojärjestelmään kuuluvia tietoja sisältävän YLVA-järjestelmän kehittämisestä, käyttöönoton sujuvuudesta ja neuvonnasta Ympäristöministeriön hankkeissa ja osallistumme hankkeen ohjausryhmään.

Tiivistämme yhteistyötä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa tukeaksemme alueen osaamistason nousua ja TKI-toiminnan kehitystä.

Tavoite: *ELY-keskuksille, TE-toimistoille ja KEHA-keskukselle on käynnistetty yhteisen digikehitysohjelman toteutus KEHA-keskuksen koordinoimana. Osana Digikehitysohjelmaa panostetaan virastokokonaisuuden digikyvykkyyden nostamiseen, siirrytään palvelukohtaisesta/vastuualuekohtaisesta kehittämisestä toimijoiden yhteentoimiviin asiakaslähtöisiin palveluihin – kokonaistavoitteena on siirtyä eGovernment -tasolta Digital Government -tasolle vuoteen 2025 mennessä. Digikyvykkyyden nostamista tuetaan myös vuonna 2022 perustetun digiyhdyshenkilöverkoston avulla.*

ELY-keskukset sitoutuvat osallistumaan KEHA-keskuksen koordinoiman digikehitysohjelman yhteiseen kehittämiseen ja palvelujen digitalisaatioon. ELY-keskukset ottavat käyttöön ohjelman tuottamia ratkaisuja ja sitoutuvat tukemaan niiden käyttöä virastoissa.

Vuoden 2022 on toteutettu digikyvykkyyden ulkoinen asiantuntija-arviointi. Vuodelle 2023 ELY-keskusten yhteinen digikyvykkyyden tavoitetaso on vähintään 3,2 (asteikko 1–5).

Tunnistamme kehitystyössä asiakkaiden digipalvelutarpeita ja kiinnitämme erityistä huomiota henkilöstön osaamisen kehittämiseen ohjelman edetessä. Mahdollistamme henkilöstön digiosaamiseen kehittyminen tukitoimilla. Vauhditamme toimintakulttuurin muutosta yhteisillä toimintamalleilla. Huolehdimme että ELY-keskuksella on kokonaisnäkemys digihankkeista, viestimme ja esittelemme digikehitysohjelmaan liittyvistä kokonaisuuksista organisaatiolle ja erityisesti johdolle. Mahdollisuuksien mukaan käytämme monialaista asiantuntemusta ja ketterää kokeilukulttuuria.

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
Maatalouden ja elintarviketurvallisuuden valvontasuunnitelmien toteuttaminen täysimääräisesti, %	100	100	100	100

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
Ympäristövalvonnan valvontasuunnitelmiin sisältyvän YSL:n mukaisen valvontaohjelman toteutuminen (%)	100	100	100	100

Mittari: Tietoturvan taso (sanallinen).

Hämeen ELY-keskus on tiedonhallintalain mukainen tiedonhallintayksikkö, joka noudattaa yhteistä ELY/TET/KEHA-tiedonhallintamallia. Osallistumme tiedonhallintamallin kehittämiseen ja ylläpitoon siihen asetettujen yhteistyöryhmien kautta.

Olemme saavuttaneet ulkoisessa auditoinnissa tietoturva-asetuksen mukaisen tietoturvan perustason sekä ISO/IEC 27001: 2013-vaatimukset soveltuvin osin maksajaviraston tehtävien osalta. Ylläpidämme maksajavirastotehtäviin liittyvää tietoturvadokumentointia saavutetulla hyvällä tasolla. Sitoudumme jatkuvaan tietoturvyöhön ja kehitämme tietoturvaa yhteistyössä KEHA-keskuksen kanssa. Vahvistamme henkilöstön tietoturvaosamista vuosittaisella koulutuksella sekä osallistamalla mm. digiturvaviikolle sekä Taisto-harjoitukseen. Jaamme Hämeen ELY-keskuksen omassa varautumisryhmässä tietoa tietoturvan ajankohtaisista asioista. Tietoturvavastaava osallistuu aktiivisesti valtakunnalliseen työhön ja ylläpitää omaa osaamistaan.

ELY-keskuksen lakisääteisten tehtävien kannalta kriittiset palvelut tunnistetaan ja niille laaditaan jatkuvuussuunnitelmia. Olemme mukana valtakunnallisessa jatkuvuussuunnitelmien kehittämistyössä ja huomioimme tietoturva-vaatimukset jatkuvuussuunnitelmia kehitettäessä. Päivitämme riskienhallintapolitiikkaa valtakunnallisen päivitystyön rytmissä, minkä lisäksi ylläpidämme ja toteutamme riskienhallinnan arviointia yhdessä TE-toimiston kanssa.

3 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tavoite: ELY-keskusta johdetaan määrätietoisesti ja hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen. ELY-keskukset panostavat henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen. Osaamisen varmistamisessa ja osaamisen kehittämisessä huomioidaan myös muuttuvat asiakastarpeet.

Osana Hämeen ELY-keskuksen strategiseen tulossopimukseen kytkettyä toimintasuunnitelmaa, arvioimme säännöllisesti osaamisen kehittämisen tarpeita ja pyrimme vastamaan niihin hyödyntäen erilaisia välineitä.

Hyödynnämme osaamista ja tietoa oman organisaation sisällä ja ulkopuolella. Tuemme viraston henkilöstön osaamisen ja tiedon jakamista kehittämällä toimintamallejamme. Verkostoidumme ja osallistumme vastuualueet ja virastorajat ylittävien asioiden valmisteluun aktiivisesti.

Mittari	2023 Tavoite	2024 Alustava tavoite	2025 Alustava tavoite	2026 Alustava tavoite
Henkilöstöbarometrin tyytyväisyysindeksi (TA)	>3,6	>3,6	>3,6	>3,6

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

4 Erikoistumis- ja keskitetyt tehtävät

- 1 Rakenerahastotoiminnan hallinnointi Etelä-Suomen alueella: tehty muistio
- 2 Maahanmuuttajien osaamiskeskustoimintaan, maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluiden kehittämiseen ja vakiinnuttamiseen sekä Talent Hub -yhteistyömallien ja -palveluiden kehittämiseen liittyvien valtionapuviranomaisen ns. rahoittajatehtävien valtakunnallinen hoitaminen 07/2022 alkaen: sisältyy RR-toiminnan hallinnoinnista tehtyyn muistioon.
- 3 ESR+ ja EAKR –ohjelmien valtakunnalliset keskitetyt rahoittajatehtävät: tehty muistio
- 4 Maatalouden ja maaseudun kehittämisen toimeenpanotehtävät, valtakunnallisten hankkeiden toimeenpano ja koordinointi: tehty muistio
- 5 Vantaanjoen vesistöalueen tulvariskien hallintatehtävät: tehty muistio
- 6 TEM:n hallinnonalan valtakunnallisen ESR-kokonaisuuden Yhteistyöllä muutosturvaa hallinnointi: tehty muistio
- 7 Ympäristönsuojelun tietojärjestelmän valvonta ja kuormitus -osion koordinointi-, ylläpito- ja kehittämistehtävä: tehty muistio

5 Voimassaolo ja seuranta

Tulossopimuksessa asetettuja strategisten tulostavoitteiden toteutumista seurataan poikkihallinnollisessa yhteistyössä ja osana kunkin hallinnonalan toimialaohjauksen menettelyjä. Tulostavoiteasiakirjassa tavoitteet asetetaan neljälle vuodelle. Tulostavoitteista sovitaan vuodelle 2023 sitovasti. Vuosien 2024–2026 tavoitteista sovitaan alustavasti.

Tulostavoiteasiakirjan budjettivuoden tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksessä ja siihen kuuluvassa toimintakertomuksessa.

5.1 Liite

ELY-keskusten toimintamenomääräraahajako.

6 Allekirjoitukset

Hyväksymme osaltamme vuoden 2023 tavoitteet. Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Työ- ja elinkeinoministeriö

Tiina Korhonen, ylijohdaja

Maa- ja metsätalousministeriö

Jaana Husu-Kallio, kansliapäällikkö

Ruokavirasto

Antti-Jussi Oikarinen, pääjohtaja

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Anita Lehikoinen, kansliapäällikkö

Ympäristöministeriö

Juhani Damski, kansliapäällikkö

Hämeen ELY-keskus

Tommi Muilu, ylijohdaja

Hämeen ELY-keskus

Vesa Jouppila, johtaja

ELY-KESKUSTEN TOIMINTAMENOMÄÄRÄRAHAN ALUSTAVA JAKO VUODELLE 2023, LUONNOS 24.11.2022

Liite

	Jako 2022 (pl. kerta- luonteiset, matkat, muut me- not, virkis- tys)	Matkat, muut me- not ja vir- kistys	Palkkaus- ten tarkis- tukset	Toimitila- ja mat- kasäästöt	Ympäristöso- pimuksiin (CAP27) liit- tyvät sopi- muskäsitte- lyt	Monitorointi (CAP27)	Luonnonsuojelu- lain uudistami- sesta johtuvat li- sätehtävät	Vihreän siirty- män vauhdit- taminen	Rahoituskau- den vaihtumi- sen lisäresurs- sit	HE kotoutu- mislain muuttami- sesta, tila- päinen suo- jelu	Muut muu- tokset	MÄÄRÄRAH A YHTEENSÄ
Uusimaa	14 060 741	530 080	322 500	-40 100	73 200	39 900	180 300	525 000	38 200	263 200	0	15 993 021
Varsinais-Suomi	12 816 800	738 020	294 000	-106 400	187 300	64 700	120 100	375 000	97 600	197 400	60 900	14 845 420
Satakunta	2 350 400	124 500	53 900	-15 600	54 400	41 200	0	0	28 400	65 800	0	2 703 000
Häme	6 028 400	203 760	138 300	-25 400	93 500	44 400	180 700	375 000	48 700	131 600	75 000	7 293 960
Pirkanmaa	6 231 000	392 200	143 000	-52 300	82 000	54 800	120 500	450 000	42 700	65 800	0	7 529 700
Kaakkois-Suomi	9 054 100	412 480	207 700	-57 200	47 900	37 400	90 400	75 000	25 000	65 800	0	9 958 580
Etelä-Savo	5 737 459	245 840	131 600	-26 300	92 000	25 500	60 300	0	48 000	65 800	1 013 000	7 393 199
Pohjois-Savo	7 663 600	415 140	175 800	-54 100	132 200	46 600	120 500	150 000	68 900	65 800	0	8 784 440
Pohjois-Karjala	4 097 300	182 060	94 000	-18 600	58 500	26 100	60 300	0	30 500	65 800	60 900	4 656 860
Keski-Suomi	9 505 300	365 560	218 100	-46 400	62 000	33 300	60 300	75 000	32 300	65 800	60 900	10 432 160
Etelä-Pohjanmaa	9 902 600	486 340	227 200	-75 800	31 100	77 900	120 500	825 000	16 200	65 800	0	11 676 840
Pohjanmaa	3 285 200	175 340	75 400	-20 300	82 000	59 000	0	0	42 700	131 600	0	3 830 940
Pohjois-Pohjanmaa	9 188 800	437 260	210 800	-66 900	134 500	61 100	120 500	525 000	70 100	65 800	1 317 800	12 064 760
Kainuu	3 687 200	188 420	84 600	-27 100	30 000	12 500	60 300	75 000	15 600	65 800	0	4 192 320
Lappi	9 360 900	487 920	214 800	-82 200	48 100	18 400	60 300	75 000	25 100	65 800	25 000	10 299 120
KEHA oma toiminta	24 663 200	899 300	565 800	-105 300	0	0	0	0	0	197 400	183 000	26 403 400
KEHA/ELY-keskusten yhteiset menot	36 559 868	0	0	-622 000	391 300	207 200	220 000	571 600	70 000	230 000	592 500	38 220 468
TE-ASPA	5 073 600	0	116 400	0	0	0	0	0	0	0	0	5 190 000
YHTEENSÄ	179 266 468	6 284 220	3 273 900	-1 442 000	1 600 000	850 000	1 575 000	4 096 600	700 000	1 875 000	3 389 000	201 468 188